

Καλαρρυτιώτικα Νέα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΓΕΣΜΟΥ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ «Η ΠΙΝΔΟΣ» ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 1992 * ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 40 * ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985 Δ/ΝΣΗ: ΛΑΜΠΟΒΙΤΙΑΔΗ 3 Τ.Κ. 453 33 — ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Στην εποχή μας πολλαπλασιάστηκαν τα διάφορα προβλήματα του ανθρώπου, δηλαδή τα ζητήματα που η λύση τους παρουσιάζει δυσκολίες. Ποιος τα δημιουργεί; Στο εύλογο ερώτημα η απάντηση είναι: ο ίδιος ο άνθρωπος, και πιο συγκεκριμένα εμείς οι ίδιοι. Αν δούμε το θέμα σε βάθος καθένας μας αποτελεί ένα μωσαϊκό προβλημάτων και στη συνέχεια μπαίνουμε σε ένα λαβύρινθο προβλημάτων.

Ένα από τα πολλά προβλήματα της εποχής μας είναι η απομάκρυνση μας

Ελάτα στην Πίνδο

από τη φύση. Ο όρος φύση είναι πολυσήμαντος, δηλαδή σημαίνει πολλά πράγματα. Εδώ αναφερόμαστε στο σύνολο των όντων της δημιουργίας: ανθρώπους, χλωρίδα, πανίδα που υπάρχει δυστυχώς σήμερα και «κοντά» και μακριά από τα αστικά κέντρα.

Η φύση όσο πιο απομακρυσμένη είναι από τις στιμεντουπόλεις τόσο πιο αμόλευτη είναι, γνήσια, ανόθευτη, αγνή.

Ο άνθρωπος του καιρού μας στη δίνη της υλιστικής απληστίας του την

Συνέχεια στη 10η σελίδα

Το κεφαλοχώρι Καλαρρύτες είναι πλημμυρισμένο από φυσικές και πολιτιστικές ομορφιές, μέσα και έξω από το χωριό, και από αρχοντανθρώπους, δηλαδή ανθρώπους επιβλητικούς με καλλιεργημένο ψυχικό κόσμο. Όταν υπάρχουν αυτά τα στοιχεία βρίσκεται η κατάλληλη παρέα που θα ανοίξει διάπλατα τις πόρτες των στοών της ψυχής και θα χαρείς φως, ζεστασιά, ελπίδα, χαρά και συντροφιά.

Καλοκαιριάτικο απογευματινό η συγγενική συντροφιά χαίρεμάστε τη βόλτα από το Γκόντρο στο Εξωκκλήσι του Αγίου Χριστοφόρου. Η γαλήνια ανάσα της ορεινής φύσης αφήνει το γλυκό θόρυβο του νερού του Καλαρρυτιώτικου ποταμού να στέλνει κοντά μας την ευχάριστη μουσική και τη δροσιά του. Έτσι η διαδρομή είναι ευφροσύνη με κουβέντα, σοβαρά αστεία και πηγαία γέλια. Δεν καταλάβαμε πότε κιόλας φτάσαμε. Με κουβέντα ο ποδαρόδρομος μικραίνει.

Ο ζεστός ήλιος του καλοκαιριού μοιάζει ανοιξιάτικος στις πλαγιές και τις δροσιές της Πίνδου. Αγκαλιάζει με αγάπη τα γκριζογάλανα βράχια των βουνών και όλη αυτή η τρυφερότητα

Εμείς και ο τόπος μας

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΟ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟ

Γράφει ο **ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ**
(τ. Λυκειάρχης)

τα μαγνητίζει τη ματιά και γεμίζει ευδαιμονία την καρδιά. Τι αξέχαστες ώρες Θεέ μου!

Κάναμε το σταυρό μας καθώς πλησιάζαμε το εξωκκλήσι. Η πόρτα του ανοιχτή να δεχτεί τους επισκέπτες που διψούν να σπάσουν τη μοναξιά τους και να ζήσουν την ευτυχία της ψυχικής έξαρσης ανάβοντας τα καντήλια ή ανάβοντας ένα κερί. Οι Άγιοι με την αποπνευματωμένη μορφή τους, ιερή αποκάλυψη στο ψυχικό στερέωμα των πιστών επικεπτών. Το υπερούσιο στοιχείο του Θείου χώρου σε ξεφορτώνει από τις έγνοιες της καθημερινότητας και γεμάτος ευτυχία ανασαίνεις αλλιώς, αισθάνεσαι ανάλαφρος παρατηρείς να πέφτουν μέσα σου τα σκληρά τείχη των αναγκών της ζωής.

Η σιωπή μας καθώς κάνουμε το σημείο του σταυρού μπρός από κάθε εικόνα και μετά την ασπαζόμαστε, γίνεται ψυχική

λυτρωτική αύρα. Πολύτιμες εμπειρίες ψυχικού μεγαλείου που δασκαλεύουν τον καθένα μας να προσεύχεται, να πλησιάζει το Άπειρο όχι στο όνειρο, αλλά στην πραγματικότητα. Αυτές οι θεσπέσιες στιγμές μας ενθαρρύνουν μας οδηγούν στο κατώφλι της ευλογίας του Παντοδύναμου. Με ανακαινισμένη την ψυχική ανάταση της καρδιάς μας. Έτσι έδειχναν τα πρόσωπά μας που φώτιζε ο ήλιος από τη βουνοκορφή των Νυφάδων της Πουλιάνας.

Τώρα αρχίζουν οι δυσκολίες. Το αντίκρουσμα της σκληρής πραγματικότητας μέσα από τα ανθρώπινα πρόσωπα άλλης παρέας της πορείας, των σκληρών στοιχείων των βουνών που ημέρωναν τα πρόβατα που βοσκούσαν στις πλαγιές και το γλυκολάλημα των κουδουνιών τους. Γαλήνεψε ακόμη τη ματιά μας το καταπράσινο δάσος της χαράδρας της Πουλιάνας που

με τη ρομαντική του παρουσία μας μετέφερε ψυχολογημένα στην καθημερινότητα.

Καθίσαμε στο πεζούλι της εκκλησίας του Αγίου Χριστοφόρου μέχρι που ο ήλιος κρύφτηκε πίσω από τις ράχες των Νυφάδων. Η δύση ήταν μια θεσπέσια ομορφιά απλησίαστη και στην πιο οργιαστική φαντασία ονομαστού ζωγράφου. Που ήταν κρυμμένη τόση ομορφιά σε τόσες χρωματικές αποχρώσεις! Τα μάτια δε χορταίνουν να βλέπουν, ο ψυχισμός να ευτυχεί και ο νους να σταματά κάθε άλλη σκέψη απορροφημένος από το θέαμα της μοναδικής ομορφιάς.

Με δροσιά πήραμε ενθουσιασμένοι το δρόμο της επιστροφής στο χωριό. Όλοι δυσκολευτήκαμε να αλλάξουμε κουβέντες ξεμάκρυνε από τα βιώματά μας που ήταν κομμάτι από όνειρο κι όμως ήταν πραγματικά. Μορφές με χαρούμενα πρόσωπα εικόνιζαν την ψυχική εφορία, που μας χάρισε το σωτήριο φως του εξωκκλησιού του Αγίου Χριστοφόρου και παρουσίαζαν μια γλυκύτητα. Πράγματι αφήσαμε στο άδυτο της ψυχής μας μέρος από τον κακό εαυτό μας.

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΔΙΩΚΤΗΣ

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

Π. Β. ΠΑΣΧΟΥ

Ο Απόστολος Παύλος.
Δια χειρός Μοναχής Ολυμπιάδας.

σου, τις διηγείται, ένδοξε Παύλε;) έγινε, όπως λέγει ο ιερός Χρυσόστομος, «ο της οικουμένης διδάσκαλος, ο γην και θάλασσαν καθάπερ υπόπτερος περιδραμών, το σκεύος της εκλογής, ο νυμφαγωγός του Χριστού, ο της Εκκλησίας φυτουργός, ο σοφός αρχιτέκτων, ο κήρυξ, ο δρομέυς, ο αγωνιστής, ο στρατιώτης, ο παιδοτρίβης, ο πανταχού της οικουμένης υπομνήματα της οικείας αρετής καταλιπών».

Έχει πολύ δίκαιο ένας νεώτερος ορθόδοξος θεολόγος, να ονομάζει τον απόστολο Παύλο «το μεγαλύτερο ανάστημα της χάριτος», συμφωνώντας με τον ιερό Χρυσόστομο, που σε επτά υπέροχες ομιλίες τον εγκωμιάζει τον μεγάλο Απόστολο λέγοντας, πως συγκιντώνται, στον εαυτό του, και μάλιστα στον ύψιστο βαθμό, τις αρετές όλων των δικαίων και των αγίων της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης. Και τούτο, χωρίς να λείπει ούτε στιγμή κοντά απ' τα προβλήματα των Εκκλησιών που ίδρυσε σε όλη την οικουμένη. Άς προσέξουμε κι αυτή τη λεπτομέρεια. Κάτω απ' τη λέξη «προβλήματα» που αναφέραμε, δεν εννοούμε μόνο τα γενικά προβλήματα οργανώσεως των χριστιανών στις νεολαγείς Εκκλησίες.

Ήταν όλα τα μικρά και τα μεγάλα προβλήματα, τα οποία ξεφύτρωναν στα πνεύματα των χριστιανών που άρχιζαν μια νέα ζωή και που το ύψος, το πλάτος και η ποικιλία τους έφταναν: τότε μέχρι «τρίτου ουρανού» στις «θεωρίες» του Αποστόλου (χωρίς την έπαρση κάποιων συγχρόνων αστροναυτών, που βλέπουν με τα μάτια του κορμιού και δεν βλέπουν τίποτε), και τότε μέχρι τα πεζά και ακανθώδη προβλήματα της συζυγικής κοίτης. Πραγματικά, είναι δύσκολο, είναι των αδυνάτων αδύνατο, να εξηγήσει κανείς την κατασληπτική προσωπικότητα και τα τεράστια σε έκταση και βάθος πνευματικά αποτελέσματα του έργου του, δίχως να παραδεχθεί τον παράγοντα της θείας χάριτος. Όπως άρχισε το έργο του μ' ένα μεγάλο θάυμα, έτσι κι η ζωή του ήταν ένα διαρκές θάυμα. Ένα θάυμα, που άλλαξε με τη χάρη

του Θεού το ρεύμα της ανθρώπινης ιστορίας και το 'καμε να τρέχει, όχι προς τις χαώδεις σκοτεινές αβύσσους της γης, μα προς τον ουρανό, προς τον αγαπημένο του Χριστό. Και αυτό το έργο που βάσταξε όσο κι η ζωή του, ύστερ' από την υπερφυσική επιστροφή του. Σε κάθε τομέα της ζωής, με κάθε μέσο, σε κάθε ευκαιρία. «Ευκαίρως ακαίρως», όπως γράφει στον άγιο Τιμόθεο (Β' Τιμ. δ' 2). Και έτσι τα κατάφερε πάντα να είναι και «απόστολος του Ευαγγελίου της πίστεως και κοινωνιολόγος του Χριστιανισμού, και θεολόγος αυθεντικώτατος, και ασκητής, και ποιμήν των Εκκλησιών, και δογματικός, και βαθύς μύστης και ερμηνευτής των μυστηρίων της βασιλείας των Ουρανών, και πατήρ και αδελφός των πιστών τρυφερώτατος» (π. Θεόκλητος Διονυσιάτης). Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ο οποίος σε πολλές παλιές μικρογραφίες εικονίζεται εμπνεόμενος από τον απόστολο Παύλο — ιδιαίτερα στην ερμηνεία των επιστολών του — λέγει και τα εξής εγκωμιαστικά για τον άγιο Παύλο: «Όταν δε Παύλον είπω, τον Χριστόν λέγω πάλιν... Ουχ ούτως ήλιος ανατείλας λαμπράς ακτίνας τας ακτίνας ευφραίνει μου τας όψεις, ως το πρόσωπον Παύλου καταγάγει μου τη διάνοιαν» ο μιν γαρ ήλιος τα όψεις φωτίζει, ο δε Παύλος εις αυτάς αναπτεροί τας ανίδας των ουρανών»!

Δεν μπορεί κανείς, μιλώντας για τον απόστολο Παύλο, έστω και σε σύντομες, αδρές γραμμές, να μην αναφερθεί στο θαύμα της Δαμασκού. Ας σκεφτούμε κι' εμείς για λίγο τη Δαμασκό του Παύλου, ελπίζοντας και κοιτάζοντας συγχρόνως για μια προσωπική μας λυτρωτική και φωτιστική Δαμασκό. Κι' ας μην πει κανείς, πως, αφού η ψυχή του ανθρώπου είναι «εκ φύσεως χριστιανή», τι χρειάζεται ο δρόμος της Δαμασκού για να επιστρέψουμε στον Χριστό; Πρέπει να μην ξεχνούμε, πως ο σατανάς δεν παύει να μας πολεμάει, να μας ξεστρατίζει και να μας κάνει έχθρους και διώκτες του Χριστού και του νόμου του. Γι' αυτό κι' είναι απαραίτητο πάντα να θυμούμαστε και πάντα να ζητούμε το φως της Δαμασκού, που θα μας κρατάει, με μια θεία μέθη και έκσταση, στη στράτα του Ευαγγελίου, στην ένωση ύστερα με το Θεό. Για να μπορούμε κι' εμείς κάποτε — κι αυτό ειν' ένα από τα υψηλότερα και αγνώστερα ιδανικά που πρέπει να έχει ο χριστιανός — να πούμε μαζί με τον απόστολο Παύλο: «εμοί το ζην Χριστός» (Φιλ. α' 21), ή «ζώ δε ουκέτι εγώ, ζή δε εν εμοί Χριστός» (Γαλ. β' 20), που είναι οι τελειότερες μορφές του χριστοκεντρικού μυστικισμού της Ορθοδόξιας.

Γεννημένος στην Ταρσό της Κιλικίας ο Σαούλ ή Σάυλος από γονείς Εβραίους και πολύ πλούσιους, που είχαν αποκτήσει τον τίτλο του Ρωμαίου πολίτου, καλλιέργησε τα πλούσια πνευματικά του χαρίσματα, μαθαίνοντας όλο το Νόμο και τους Προφάτες παρά τους πόδας του περίφημου ραββίνου Γαμαλιήλ.

Από υπερβολικό ζήλο προς τη θρησκεία των πατέρων του, μισούσε τους χριστιανούς και ήθελε να βοηθήσει με κάθε τρόπο στην εξάρτησή τους. Στο λιθοβολισμό μάλιστα των πρωτομάρτυρος Στεφάνου, επειδή ήταν πολύ νέος και δεν επιτρέπονταν να λάβει μέρος στη φοβερή εκτέλεση, φύλαγε τα ενδύματά των λιθοβολούντων. Γεμάτος μίσος και μανία εναντίον των χριστιανών, «εμπνέων απειλής και φόβου» εις τους μαθητάς του Κυρίου, ζητάει απ' τον αρχιερέα των Ιουδαίων συστατικές επιστολές

Συνέχεια στη σελ. 3

ΕΥΧΕΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΑΣ

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

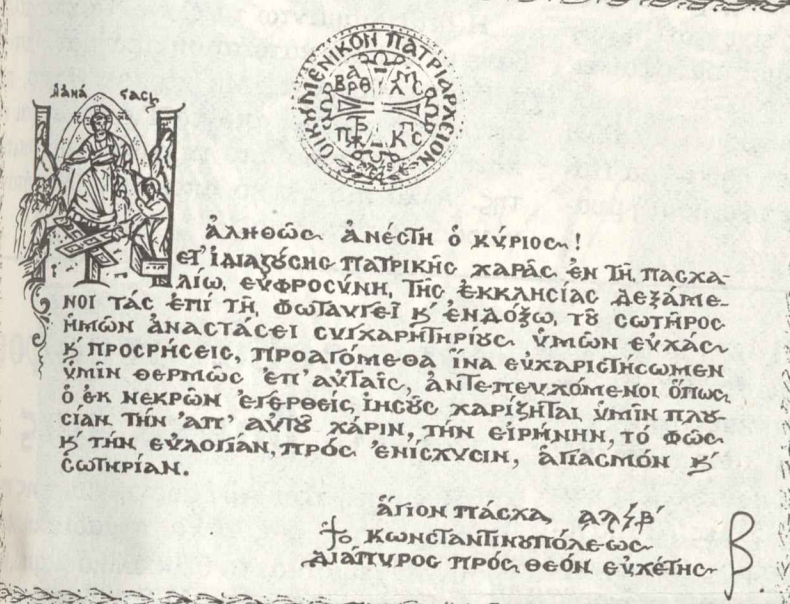
Συνέχεια από τη 2η σελ.

Τῷ Ἑλλογιμωτάτῳ

κυρίῳ Ἰωάννῃ Γ. Θεοχάρῃ, τ. Λυκειάρχῃ,
Δωδώνης 21

Ἰωάννῃνα 45221

GREECE

ΕΥΧΕΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
Β. και Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Κύριον

Ἰωάννην θεοχάρῃ

Δωδώνης 21

45221 Ἰωάννῃνα

GREECE

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Εἶναι ἡ μόνη ἀδιαμφισβήτητη ἀλήθεια 2000 τώρα χρόνια.
Ἐγκολπωθῆτέ την. Χαρητέ την.

Κρατήστε την σάν προσωπικό φυλαχτό γιά νά σᾶς
ζωσταίνει τήν καρδιά καί νά σᾶς δυναμώνει τήν ἐλπίδα.

Ἐῶμαι νά γιορτάσετε τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ μᾶς
μέ χαρούμενη ψυχική ἀνάταση καί ἔξαρση.

Μέ ἀναστάσιμες ἐγκάρδιες εὐχές

f'ο Ἀμερικανικοῦ

1992

για τις συναγωγές της Δαμασκού, όπου θα πάει να πιάσει όσους χριστιανούς βρει και να τους φέρει δεμένους στα Ιεροσόλυμα. «Εν δε των πορεύεσθαι —μας διηγείται με θαυμαστή λιτότητα ο άγιος Λουκάς στις Πράξεις των Αποστόλων— εγένετο αυτόν εγγίζειν τη Δαμασκώ και εξαίφνης περιήστραφεν αυτόν φώς από του ουρανού, και πεσών την γην ήκουσε φωνήν λέγουσαν αὐτῷ: Σαούλ, Σαούλ, τι με διώκεις;» Ο Παύλος τότε ρώτησε έκθαμβος: «Τις εἰ, Κύριε; ο δε Κύριος εἶπεν: ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ον συ διώκεις: ἀλλά ἀνάστηθι και εἰσελθε εις την πόλιν και λαληθήσεται σοι τι σε δεῖ ποιεῖν» (Πράξεις, Θ' 3-6). Σηκώθηκε βασιζόμενος απ' τους συνοδούς του, που άκουσαν τη φωνή, μα δεν είδαν το αστραφτερό εκείνο φώς που πλημύρισε τον Αποστολο, και πήγε στη Δαμασκό, όπου τρεις μέρες έμεινε χωρίς να βλέπει τίποτε και χωρίς να βάλει ούτε ψωμί ούτε νερό στο στόμα του.

Απ' εδῶ αρχίζει η νέα ζωή του μεγάλου διώκτη του Χριστιανισμού, που έγινε δοχείον περιεκτικόν της θείας χάριτος, «σκεύος εκλογής» και ο μεγαλύτερος διδάσκαλος του Ευαγγελίου της Νέας Διαθήκης. Δε θέλω να σταθώ στις αντιρρήσεις της αρνητικής κριτικής, που βλέπει στην έλλαμψη του Παύλου απ' το άκτιστο φως μια πυρετική κρίση από αρρώστια των ματιών ή μια ήλωση, για να εξηγήσει έτσι το όραμα της Δαμασκού, κατεβάζοντάς το στις μικρές διαστάσεις ενός συνηθισμένου περιστατικού.

Οι πυρετικές κρίσεις και οι ήλώσεις καταφέρνουν τον πάσχοντα να μπει στον νοσοκομείο και δεν του δίνουν φτερά να οργώσει όλο τον κόσμο, κηρύσσοντας την εν Χριστῷ ζωή και σωτηρία. Κ' ενώ ναορίτερα, πρίν απ' την ώρα της Δαμασκού, έκανε σημεία και τέρατα εναντίον των χριστιανών —όπως μας τα διηγείται εκεί που απαλογείται προς το βασιλεία Αρραβίας: «και πολλούς απ' τους αγίους έροῦσα στις φυλακές, έχοντας αυτή την εξουσία απ' τους αρχιερείς και έδωκα την ψήφου μου για τη θανάτωσή τους. Και σ' όλες τις συναγωγές, πολλές φορές τιμωρώντας τους, τους ανάγκαζα να βασισθούν και, με περισσή μανία εναντίον τους, τους κατέτρεχα και στις ξένες ακμή πολιτείες» — τώρα, μετά το όραμα, γίνεται από Σαούλος (=ζάλη, για τους χριστιανούς που κινήγοῦσε), Παύλος (=ανάπαυλα, ανάπαυση για τους πιστούς). Ο άγιος Πέτρος ο Δαμασκηνός, σχολιάζοντας την αλλαγή του ονόματος, θυμάται το λόγο του ιεροῦ Χρυσόστομου: «όσον γαρ ετάραξε το πρίν τους πιστούς, τοσούτον ύστερον ανέπασσε πάντων τας ψυχάς, έργω και λόγῳ». Δέχεται την «επουρανίου του φωτός εν

αποκαλύψει και δυνάμει του Πνεύματος έλλαμψιν». Και τι είναι αυτό το φως, που έφερε την έλλαμψη στον άγιο Παύλο; «τω μακαρίῳ δε Παύλῳ, απαντά ο άγιος Μακάριος (κεφ. ρλθ'), το έλλαμψαν εν τη οδῷ φως, δι ου και εις τρίτον ουρανόν ήρται, και μυστηρίων αλαλήτων ακουστής εγένετο, ου νοημάτων τις και γνώσεως φωτισμός ην, αλλά δυνάμει του αγαθού πνεύματος καθ' υπόστασιν εν τη ψυχῇ έλλαμψις, ου την υπερβολήν της λαμπρότητος οι της σαρκός οφθαλμοί μη διενεργόντες απευφλώθησαν, δι ου πασά τε γνώσις αποκαλύπτεται και ο Θεός προς αλήθειαν τη αξία και φιλομένη ψυχῇ γνωρίζεται». Αυτή είναι η σοφία των αγίων, την οποία δεν θα μπορέσει ποτέ να πλησιάσει η εγκόσμια, η «μωρανθείσα» σοφία, που με ασφαρές και διανοητικές ερμηνείες επιχειρεί να εξηγήσει υπερφυσικά γεγονότα, όπως το όραμα της Δαμασκού και η υπερφυσική επιστροφή του αποστόλου Παύλου.

Τελειώνοντας, θα θέλαμε να θυξουμε κι' ένα σημείο, που σπάνια το προσέχουν σήμερα οι χριστιανοί. Το αναφέρει ο απόστολος Παύλος στους Γαλάτες: «ότε δε ευδόκησεν ο Θεός, ο αφορίσας με εκ κοιλίας μητρός μου και καλέσας δια της χάριτος αυτού αποκαλύψαι τον υιόν αυτού εν εμοί, ίνα ευαγγελίζωμαι αὐτόν εν τοῖς ἔθνεσιν, ευθέως ου προσαναθήμην σαρκί και αἵματι, ουδέ ανήλθον εις Ιεροσόλυμα προς τους προεμῶν αποστόλους, αλλά απήλθον εις Αραβίαν, και πάλιν υπέστρεψα εις Δαμασκόν. Ἐπειτα μετά ἐτη τρία ανήλθον εις Ιεροσόλυμα... (Γαλ. α' 15-18).

Αυτό το «απήλθον εις Αραβίαν», δηλ. στην έρημο, όπου βρῖσκει ο άνθρωπος τον εαυτό του και μπορεί να ακούει χωρίς παράσιτα τη φωνή του Θεού, και όπου η παρουσία του Θεού είναι σαν «αἶθρα λεπτή» και η φωνή του «αποκαλύπτει τα Ευαγγέλιον εις τους Προφάτες και τους Αποστόλους», αυτό λοιπόν το «απήλθον εις Αραβίαν» μᾶς δείχνει έναν τραχύ δρόμο, που οδηγεί στο υψηλό μα σκληρό μεγαλείο της αγιότητας.

Πρίν ξαναγοῦμε στο μεγάλο ταξίδι της ζωής —η απλοί πιστοί είμαστε, ή θεολόγοι, ιεραμένον, κατήχηται, ιεροκήρυκες — πρέπει να περάσουμε από κάποιο κομίνι μιας ερήμου. Από κάποια μακρινή και άνοδην έρημο, σαν την Αραβία: από κάποιο ανιστηρό, ασκητικό μοναστήρι, από κάποιο Άγιον Όρος, όπου να ξήσουμε την αγιασμένη μοναξιά των μεγάλων Αγίων, απ' την οποία πέρασε κι ο απόστολος Παύλος, για να φτάσει να πει εκείνο το λόγο: «ζω δε ουκέτι εγώ, ζή δε εμοί Χριστός».

Π.Β. ΠΑΣΧΟΣ
«ΕΡΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ» 1978

ΥΜΝΟΣ ΣΤΗ ΜΑΝΑ (ΧΟΡΙΚΟ)

Αρχάγγελος η μάνα διαιωνίζει τη ζωή, της δίνει νόημα και την ευαγγελίζει, Προσφέρει το κορμί της για την ύψωση του νέου βλαστού μίνες εννά με πόνο, με λαχτάρες και κινδύνους, χωρίς παράτονο μα μ' ένα πλήθος ανησυχητικό και χαριτωμένο τον Θεό που την αξίωσε να συλλάβει, Περνά απ' τον τοκετό, το μέγα γεγονός, ανοίγοντας παράθυρα για το καινούργιο σώμα, το νεογνό, σωστό Χριστό, που φέρνει ιμνήματα καινούργιας εποχής, κι υψώνει κάθε σπίνι στο κεφαλόσκαλο της ευτυχίας. Με το δικό της γάλα, που ετοιμάζει στους μαστούς από το αίμα της ζωής της, θρέφει το βρέφος και το μεγαλώνει στο άγιο βήμα της αγάλης της. Στέκει φρουρός κι οδηγητής για το ταξίδι της ζωής διδάσκοντας το αγγελικό παιδί της κάθε μέρας τις λαχτάρες και τα σχήματα με λόγο περισσό και της ζωής της το παράδειγμα να βλέπει στον καθέκτη το σωστό και χρήσιμο το φως της αρετής σαν ήλιο θερμό με κόκκινο τον κύκλο αγιοσύνης και το κακό σαν πρόσωπο γεμάτο χρωματισμό της μαργαρίτας. Αργότερα στις δύσκολες γωνίες της ζωής επιτηρεί με χτυποκάρδι κι αγγέλους, με μικρό ψωμί και προσευχές, χωρίς την παρουσία της, τον βλαστό της ώριμο να εγγύζεται το μύθο. Ως τα βαθιά γεράματα, που καταβαίνουν δίχως έλεος, την έργοια της δεν παύει για ό,τι δώρισε στο βίο και πάντοτε εύχεται στα φύτρα της, στα φύτρα ακόμα των δικών τους φύτευαν.

Στην αγγελόκτητη εκκλησιά σου, ω Παναγία Αγγελοκτιστή, με τα ψηφιδωτά σου, ο Αρχάγγελος κι αν σε τόξεψε με έσταξε το αίμα ποταμός από τα γόνάτα σου.

Την εικόρα η μητέρα σου ανυμνούν Αρχάγγελοι, αχαιοποιήτη εικόνα. Κι ω Παναγία των Ασθαίων, Σαραηνόι κι αν τρύπησαν στο συντριμμένο αγώνα.

Τα μάτια σου, του ελέους πηγή, των Σεραφείμ στεφάνωμα στην κόμη σου ανατέλλει. Κι ω Σαϊντισσία κυρά, τον δράκο κατανίκησες στα πύρινα σου βέλη.

Γαλόκτιστή μου Παναγία, κτισμένη με τα γάλατα, και μες στο δρυ κλεισμένη, αθώρητη κι απείρακτη απ' τα βλέμματα τ' αλλόθρησκων, αγγελοφυλάγμένη.

Θεομήνη Θεοσκεπαστή της Ομορφιάς κυρά, διάδομα του κάλλους, κι αν Παναγία Αφροδίτισσα κι αν της Αγάτης Παναγιά, φως σωστό στους σάλους.

Κι αν Θρηνοδόσα, σκάνωμα της συμπίνας ευρύχωρο, του οίκου χρυσή λυχνία. Στο Κάστρο Αιμενιώτισσα, των ναυτικών διάσωμα στην τρικυμία.

Νεροφορούσα αρχόντισσα, που των επτά ουρανών ανοίγεις την κερήβα να τρέξει τ' άρδονο νερό, κι Απογυριστική στον πειρασμού τα ρείδρα.

Χρυσορογιάντισσα κυρά, Γαλακτική μου αφέντισσα η Χρυσογαλακτοούσα, τους ποταμούς του γάλατος ανθίζεις μέσα στους μαστούς, Χρυσόλεούσα.

Φωτολαμπούσα, που ευτυχές μάτια τυφλά στο φως, φως πορφύρο κλημάτου, αγίδα του ήλιου που βοηθά στη γέννα, ω Παναγία παρθένα του Γεννάτου.

Στο μαύρο πύρισμα χρυσό βοτάνι, Σφαλαγγιώτισσα, τ' Άρακα Παναγία, που σπαιμάς τη πύρεξη κι εσύ της Αμασού των κοπαδιών γιατρέφα.

Χρυσοματωούσα, που σφαλάς της φλέβας τους κρουνούς κι η χάντρα δεν ροδίζει απ' της γυναικας την πηγή, κι ω Θεοτόκε του Καρμιού, το δέρμα που γεμίζει

Σπειριά, γεμάτα το έμψυος και πονηρές σκαμίες χρυσογυμνείες, και των ματιών την πόνηση, φωτίστρα μου Διορίτισσα, μ' αγάσματα γιατρέφεις.

Παντάνασσα, Αιμωθώτισσα και Χρυσοκουλουριώτισσα και Θελοτροφυλάκτρα.

Συνέχεια στην 5η σελ.

ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ ΜΕ

Κουβέντα με τη Θεία Διαμάντω

— Πώς περάσατε το Πάσχα θεία Διαμάντω;
— Καλύτερα από κάθε χρόνο. Δόξα τω Θεώ!

Η απάντηση είχε μια βεβαιότητα, χαρά και πεποίθηση που δεν άφηνε ίχνος αμφιβολίας ότι αυτά που έλεγε η γυναίκα της Πίνδου ήταν απόλυτη αλήθεια. Αν και γενικά αγνοεί την προσποίηση ο αγνός άνθρωπος της ενδοχώρας ιδιαίτερα της ορεινής.

— Για ποιά λόγο θεία Διαμάντω;

— Να σου πω παιδί μου. Ήρθαν τα παιδιά, τα αγνά και μου γέμισαν χαρά το σπίτι και την καρδιά, γιατί μας είχε φάει η μοναξιά. Άκου να δεις, ο κόσμος μορφαίνει τον τόπο!

— Έχεις δίκιο, έτσι ακριβώς είναι, αλλά άλλοι συγγενείς, χωριανοί δεν ήρθαν για Πάσχα στο χωριό; Ξαναράθησα τη σεβαστή μυαλωμένη συμπατριώτισσα.

Παροιμίες του Μαΐου

Υπάρχει στο στόμα του λαού μας όπως και σήμερα κοντά σε χιλιάδες άλλες. Παράγεται από τις λέξεις παρά+οίμος (=δρόμος) Σημαίνει λαϊκό απόφθεγμα που αλληγορικά η ειρωνικά εκφράζει μια εμπειρική βεβαιωμένη αλήθεια.

Ο περιήφανος και πολυβασανισμένος λαός μας έχει παροιμίες και για το μήνα Μαΐο. Θυμίζουμε μερικές:

- Μάη μου καλέ μου μήνα νάσουν δυο φορές το χρόνο
- Μάης άβρεχος, μούστος άμετρος
- Μάης άβρεχος, τρυγητός άμετρος
- Ο Μάης έχει τ' άκουσμα κι ο θεριτής την πείνα
- Ο Μάης ρίχνει τη δροσιά, κι ο Απρίλης τα λουλούδια
- Απ, το Μάη καλοκαίρι κι απ' τον Αυγουστο χειμώνα
- Και του Μαγιού τις δεκαοχτώ πέρδικα ψόφησε στ' αυγό
- Ο Μάης έχει τ' άκουσμα κι ο θεριτής την πείνα

Δεν υπάρχει πρόθεση να εξαντλήσουμε το πλήθος των παροιμιών που αναφέρονται στο Μάη. Σκοπός είχαμε να σπηρυνίσουμε τη διάθεση σας να θυμηθείτε και σεις άλλες παροιμίες που αναφέρονται σ' αυτό το μήνα το Μάη που λέγεται από το λαό μας και «ανοιξιάτης» «λουλούδος», «φουκοδέντρης», «τριανταφυλλάς» κ.λ.π. Ακόμη δεν περχειρούμε την εξήγηση των παραπάνω παροιμιών, γιατί είναι γνωστή σε πολλούς, αν και πολλές φορές απαιτεί προσοχή να μη πούμε άλλα αντάλλων. Όταν έχουμε αμφιβολίες για τη σημασία της πατροπαράδοτης λαϊκής σοφίας δεν είναι άσκοπο να συμβουλευτούμε τους παλαιότερους, γέροντες ή γερόντισσες.

Οι παραπάνω παροιμίες ας είναι λίγα εύσημα, δηλαδή μανουσάκια, από το «Σελίστι» του χωριού μας δώρο για την γιορτή της πρωτομαγιάς στους συμπατριώτες και τους πολλούς φίλους των Καλαρρυτών.

— Πάντα τέτοιες χρονιάρες ημέρες είχαν κόσμος στο χωριό, όπως και τα καλοκαίρια, αλλά όσο εφέτος, ποτέ.

— Γιατί;

— Ο δρόμος. Έγινε ο δρόμος έτσι σίμωσαν τα Γιάννινα. Σε μιάμιση ώρα αυτοκίνητο τόδρομο από τα Γιάννινα έρχεσαι στο χωριό. Μετά τώρα βρίσκεις ευκολίες και στο χωριό νερό μέσα στα σπίτια, ηλεκτρικό έτσι εξοπλίζονται κι αυτοί που είναι διαφορετικά θαμμένοι στην πολιτεία. Αλλά, να μην τ' ελάσω, φέτος για πρώτη φορά γέμισε τόσο το χωριό. Ακόμη πρέπει να σου πω πως τα Σαββατοκύριακα το ίδιο γίνεται, γιατί στις πολιτείες δουλεύουν πέντε μέρες τη βδομάδα.

Η θεία Διαμάντω τα έλεγε, τα επανάλεγε με θυμική κατάσταση πράγματι ευτυχισμένου ανθρώπου. Με κέρασε γλυκό, έφεραν τα παιδιά από τα Γιάννινα και έπιπτη κρύο νερό από τη βρύση του σπιτιού της. Αλλά πιο γλυκό από το γλυκό ήταν γλυκιά κουβέντα μας.

Οι προβατοτρόφοι στα βουνά μας

Η γιορτή του Αι-Γιώργη για τους προβατοτρόφους μας είναι σημαδιακή. Λένουν τα χειμαδιά, το θεσσαλικό κάμπο, αίτερα την Γκιούρμπιλη της Λαρίσης ανεβαίνουν για ξεκαλοκαιριό στα βουνά της Πίνδου. Τα προβατοτρόφους σκοούν στις καταστροφικές πλάγιες των βουνών μας και τα τσελιγκάτα τυροκομίας αρίστης ποιότητας προϊόντα. Παλιό και η διαδικασία διατηρούσε ένα τελετουργικό και ρομαντικό χαρακτήρα. Στην εποχή, σε μια μέρα με φορτηγά αυτοκίνητα, προβατοτρόφοι και οι φαμίλιες τους έβγαιναν αυθημερόν.

Δυστυχώς δεν έρχονται όλοι, μένουν πολλοί γιατί τα τελευταία χρόνια σπάνια ζουν προβατοτροφία και γεωργία.

Έτσι μένουν αρκετοί για να φροντίσουν τις βαμβακοκαλλιέργειες που απαιτούν σκαλίσματα, ποτισματα, γενικά δουλειά. Καλά θα είναι να γίνει προγραμματισμός και, κατά το δυνατόν, να ανεβαίνουν στο χωριό οι μισοί τον ένα χρόνο και οι άλλοι τον άλλο, γιατί έτσι θα έχουν υγιεινή στην υγεία τους. Μη ξεχνάμε ότι η υγεία είναι ένα από τα πιο πολύτιμα αγαθά του ανθρώπου. Αυτό είναι θέμα προνοίας και ο καθένας ας πάρει την απόφασή του.

Οι Καλαρρυτές με τον ερχομό των προβατοτρόφων γεμίζουν λεβεντιά, ζωή και γέλια. Όταν συλλογίζεται κανείς τό το σφίγος της ζωής γεννιούνται στο του απόψεως που δεν τις έχει προσέξει μέθη του συναισθηματισμού. Σκέπτεται, π.χ. γιατί η ορεινή χώρα είναι διαφορετική τα παραθερισμού και ξεκαλοκαιριού. Δε γίνεται να προγραμματιστούν ταξίδια μελέτες για την αξιοποίηση της ορεινής ενδοχώρας; Η ύπαιθρη ορεινή χώρα να μαραίνεται από μοναξιά και ταξίδια κέντρα να παρουσιάζουν προβάλλον αδιαχώρητου; Τι λένε οι ειδικοί για ανάπτυξη της;

τους ανθρώπους μας

Η Αυλή

Η γλώσσα μας, παρά τα ιστορικά δρώμενα στη χώρα μας από αρχαιολόγων χρόνων μέχρι σήμερα, δηλαδή στην ιστορική πολιτιστική πορεία τεσσάρων χιλιετιών, μένει ατόφια στη μιλή μας, πλούσια και δυναμική στην έκφραση και των πιο υψηλών διανοημάτων. Η λέξη αυλή είναι αρχαία Ελληνική.

Παράγεται από τα άω, άημι (=πνέω). Σημαίνει τον αστέγαστο χώρο μπροστά ή πίσω ή γύρω από το σπίτι.

Αυτός ο χώρος, δυστυχώς σήμερα υπάρχει μόνο στα χωριά ακόμη και σε εξοχικές κατοικίες.

Μητρική στοργή.

Με τις θερμές μέρες του καλοκαιριού. Γενικά ζούμε χαρούμενα.

Η αυλή είναι ένας χώρος δεμένος στενά με το σπίτι και τις ανάγκες της ζωής της οικογένειας και κάνει τη ζωή πιο άνετη, πιο ανθρώπινη, πιο χαρούμενη. Το μοναδικό πλεονέκτημα των σπιτιών των χωριών μας το στερούνται τα διαμερίσματα των πολυκατοικιών στις τσιμεντούπολεις και ρωτούν πολλοί που θα παίξουν τα παιδιά; Ο καθένας ας δώσει την απάντησή του.

Η φωλιά των στραγαλιανών

Η ύπαρξη της προδίδεται από το πήγαινε-έλα στο κτίσιμο, γιατί συνοδεύεται με τραγούδι, με λαλήματα που σου ανεβάζουν την ψυχική κατάσταση σε υψηλά επίπεδα αγαλλίας. Μια ημέρα, επιστρέφοντας από την αγορά, μεσημέρι ήταν, όλοι έλειπαν από το σπίτι. Στην αυλή βλέπω ένα άγνωστο παιδί δώδεκα-δεκατριών ετών με ένα κλουβί στο χέρι. Το κλουβί είχε μέσα μια καρδερίνα δόλωμα και από την άλλη πλευρά μια προέκταση παγίδα για να συλλάβει άλλες καρδερίνες.

- Πως σε λένε παιδί μου; το ρώτησα
- Σπύρο μου λέει
- Τίνος είσαι;
- Του τάδε... από τη...

— Πως βοήθηκες εδώ;

— Παραθερίζουμε στο χωριό σας με την οικογένειά μου

— Τι ζητάς εδώ;

— Να βάλω στη μουριά την παγίδα να πιάσω καρδερίνες

Ήταν ο καιρός που τα καρδερινάκια είχαν βγει από το αυγό τους και οι γονείς τους τα τάζαν και αυτά τιτίβιζαν και η παρουσία τους ήταν ολοφάνερη. Οι χαρούμενες στιγμές του ταξιδιού ανεπανάληπτες!

— Σε παρακαλώ, φύγε, δεν έχει εδώ καρδερίνες

— Έχει, να βλέπεις την φωλιά, να και η μητέρα τους που τα τάζει

— Αν την πιάσεις εσύ, ποιος θα τάζει τα καρδερινάκια; Δεν είναι καμία να φοβήσουν.

Φαίνεται πως κατάλαβε το παιδί τι πήγαινε να κάνει, κοκκίνησε από ντροπή, είπε συγγνώμη και έφυγε κατανοητό.

Και να σκεφτεί κανείς πως αυτή η καταστροφή γίνεται κι από μεγάλους

Ο ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΗΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗ ΜΗΤΕΡΑ

Συνέχεια από την 4η σελ.

Κυπαρισσιώτισσα, Ιαματική κι εσύ Χρυσοπαντάνασσα Κνωκώτισσα φυλάκτρα.

Τι κι αν αχαιοποιήτη, κι αν του Κορνάρου αμάρτανος βλαστός θείου κλημάτου, κι αν πολυθύτη έμπνευση τ' Αποστόλου Λουκά, κι αν άγνωστο ονομάτου,

ΧΟΡΟΣ

Είσαι καλοσκαυτή αδερφή, μάνα πνευματική, κερήβα θυγατέρα, πρεσβεία για τον Παράδεισο στην σλαβωμένη γη κι αυγή στη μέρα

Που λέγει για ευφορούς καιρούς και για λειβάδια μέλισσες μέρο νοερό γιομάτα, και στέφανο αχειρόλοκα και προστάσεις πανύμνητες, ω νύφη Αγγελόματα.

Γ.

ΜΑΝΑ ΑΓΩΝΙΣΤΡΙΑ

Η μάνα η αγωνίστρια με το ψηλό της μέτωπο καιρούς ελεύθερους επιθυμεί, και λείπει σε τούτους τους καιρούς ν' απλώσουν τα παιδιά της τις προσφορές τους στη ζωή.

Σαν αίμα ασπράφουν τα μάτια της τα στήθη της γεμίζουν άνεμοι προφήτες, χύνεται ο λόγος της σαν αστραπή για να στηρίξει σε γερά δοκάρια

της λευτεριάς το θάνατο, αρπάζει ακόμα το σπαθί και γίνεται ύμνος εθνικός στα σύννεφα

τρέχει στο μέτωπο με θαρραλό τραγούδι δίνοντας υπόσχεση για νίκη.

Κι αν πέσει στον αγώνα υψώνει καλλίμαρμαρ μονήμιο για να φωτίσει αυτούς που θάρσουν, βροντοφωνάζοντας πως αν γεννά άλλο τόσο μάχεται στο πλάι των απλόχων της λεβέντισσα Ελληνίδα που συντηρήσει τη ζωή, να δίνει αυτό που λένε θάνατο κι όχι να σκίζει το κεφάλι.

Δ.

Η ΜΑΝΑ ΤΟΥ ΗΡΩΑ

Ύμνος στη μάνα του ήρωα, μάνα του καθενός μας, υπέρμαχη μητέρα, χαίρε και πάλιν χαίρε. Χαίρε που καρτερές τον ήχο επιστροφής του αγωνιστή και πνίγεται σε ωκεανούς συλλογισμών πικρών. Χαίρε και πάλιν χαίρε η ιδεοκράτισσα Ελληνίδα, Χαίρε και πάλιν χαίρε των αναστεναγμών βασίλισσα Χαίρε και πάλιν χαίρε της υπομονής ανθή που μεσοχέλιμα μοσκομυρίζει.

Μαύρα ξενυχτία βασανίζουν τη ζωή σου και να πνίγουν τον λαιμό

κι αν κοιμηθείς σε πνίγουν οι βραχνάδες

κι αν είναι γύρω σου σκοτάδι όλο κοίτας τον γυρισμό

του γιου μ' ένα πανέρι δυόσμο

κι όταν απλώνει γαλήνια τριγύρω σου κοιτάς τον γυρισμό

του γιου μ' ένα πανέρι δυόσμο

κι αν βρεις μπροστά στην Παναγία τον λυχνό της ψυχής

σου για το γιο σου

και γονατίζεις, μ' ένα πανέρι δυόσμο.

Χαίρε και πάλιν χαίρε η αγεγάστη στα συναισθήματα

Χαίρε και πάλιν χαίρε η αγεγάστη στους λογισμούς

Χαίρε και πάλιν χαίρε, μάνα η αγωνίστρια

Χαίρε και πάλιν χαίρε των αγωνιστών η μάνα η ελληνίδα

μάνα του καθενός μας, χαίρε

τώρα και πάντα στους αιώνες των αιώνων.

ΧΟΡΟΣ

Κι εγώ θα ψάλλω την ελληνίσσα μητέρα στον αιώνα των αιώνων την πρωτοστάτισσα στους ήρωες καιρούς και πρωτοστάτισσα στις πυρρινές εποχές με σίδηρο και με φωτιά

ελληνίσσα απ' τα χρόνια των βαθιών αιώνων

τώρα και πάντα στους αιώνες των αιώνων.

Ε.

ΜΑΝΑ ΑΓΩΝΙΣΤΡΙΑ

Εγώ η βασίλισσα των χωραφιών η σιωπηλή καρδιάς

αφέντρα του νοικοκυριού μερόνυχτα δουλεύω

για ν' αναβρέσω τους βλαπούς καμάρι του σπιτιού

θεμέλιο στέρο του χωριού και της πατρίδας τείχος.

Αρχόντισσα στον αργαλειό και πλέκω ποικίλες

δουλειές του κεντήματος και πλάττω σπολιώτων

μάγμα των ματιών και στόμαχο όμορφο στον τοίχο.

Απ' τη μιλή μου τρέχουν τα λόγια της αγάπης

διάσκαλο τι είναι ορθό και τι είναι ορθό στην κάθε πράξη

και παραστήνω στα παιδιά με την ψυχή και το κορμί

μου.

Εγώ κρατώ θερμή φωλιά το σπίτι κι είμαι το σκονί

που δίνει σ' ένα κόμμι όλα μου τα φύτρα.

ΧΟΡΟΣ

Ω! Μάνα Κύριος, ανδρών ηρώων

κι ωραίων γεννητήρα,

η μητέρα σου κι αν είναι μητέρα μυριάδων

τη γέννα δε παύεις. Γάλα κρατάεις

πέρχαιο στο στήθος. Δόξα σου η γέννα ηρώων και ωραίων.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

«ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΔΙΟΥΡΑΜΒΟΙ»

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 1991

ΜΑΪΟΣ, Ο ΜΗΝΑΣ ΜΕ ΤΑ ΜΑΓΙΑ

Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ

Ο μήνας Μάιος έχει απασχολήσει την έντεχνη ποίηση και την πεζογραφία περισσότερο από κάθε άλλο μήνα. Ότι τερπνόν υπάρχει στην ηλικία και στη ζωή του ανθρώπου και ότι γεμάτο χάρη και νεότητα, με το όνομα του Μαΐου συνήθως εκφράζεται. «Έχει πάνω της τη δροσιά των δεκαοκτώ της Μαΐων» ή «φέρει εύκοιλα Μαΐους», έτσι λέγεται μεταφορικά για μια κόρη που είναι η ίδια όλο δροσιά και νιάτα. Όλοι οι άλλοι έντεκα μήνες της ζωής της κόρης παρακαμίζονται και λησμονούνται σαν κάθε χρόνος σ' ολόκληρη τη ζωή της να ήταν έως τώρα ένας μονάχα μήνας, ένας Μάιος, ακριβέστερα ένας ατελείωτος Μάιος, γεμάτος λουλούδια, τραγούδια και ξεγνοιασιά.

Δεν είναι όμως μονάχα η θαλερή νεότης της ανθώπινης ηλικίας, που συμβολίζεται με τ' όνομα του Μάη. Η αρχική αφετηρία και το επίκεντρο όλων αυτών των εκδηλώσεων βρίσκονται μέσα στο πρόσχαρο και το γεμάτο αισιοδοξία ξύπνημα της ίδιας της φύσης, που, αποτινάσσοντας το βαρύ λήθαργο του χειμώνα, υψώνει ένα ανανεωμένο πρόσωπο, ένα κεφάλι στεφανωμένο με τα νωπά και τα πολύχρωμα άνθη του ελληνικού υπαίθρου. Το πρωινό του Μάη το περιγράφει ο Σολωμός σαν ένα πρωινό χαμόγελο και σαν ξύπνημα της ομορφιάς:

Του Μαγίου ροδοφαίνεται η μέρα,
που ωραιότερη η φύση ξυπνεί

Αυτή την ιδιότητα του Μάη ήταν αδύνατο να μη την προσέξει ο ευαίσθητος και καλλιτεχνικός στην ψυχή ελληνικός λαός.

Για τούτο και όχι σπάνια την αναφέρει μέσα στ' ανώνυμα λαϊκά στιχογραφήματά του ή και μέσα στις άλλες εκδηλώσεις του, στις δοξασίες και στα έθιμα. Ενώ όμως στην έντεχνη λογοτεχνία, ο Μάης αναφέρεται περιτριγυρισμένος αποκλειστικά με ρομαντική μόνο διάθεση, στην αντίστοιχη λαϊκή εκδήλωση ο ίδιος μήνας παρουσιάζεται να σχηματίζει δύο διαφορετικούς ως προς το περιεχόμενο κλάδους. Στον έναν, στον ποιητικό, ο Μάης αναφέρεται μαζί με τα λουλούδια, τα γλέντια και τον ξεγνοιαστό βίο του έαρος. Ένα δημοτικό τραγούδι της Σενιτιάς, απ' αυτά που είναι απλά και γεμάτα με γνήσια συγκίνηση που τη γεννάει ο χωρισμός, αρχίζει τον πρώτο στοίχο του με το όνομα του Μάη. Οι ομορφιές και οι δροσιές που φέρνουν στον ξενιτευμένο τη θύμηση της πατρίδας και του φουρνιμένου ακόμη πιο πολύ τον άσβηστο καμμό της νοσταλγίας:

Τώρα είναι Μάης η άνοιξη, τώρα είναι καλοκαίρι,
τώρα κι ο ξένος βούλται να τον τάπο του να πάγει.
Νύχτα σε άλλων τ' αλόγο, νύχτα το καλιώνει,
Βάνει ασμένια πέταλα, καρφιά μαλακτένια,
βάνει στο χαλινάρι του αδού μαργαριτάρι.

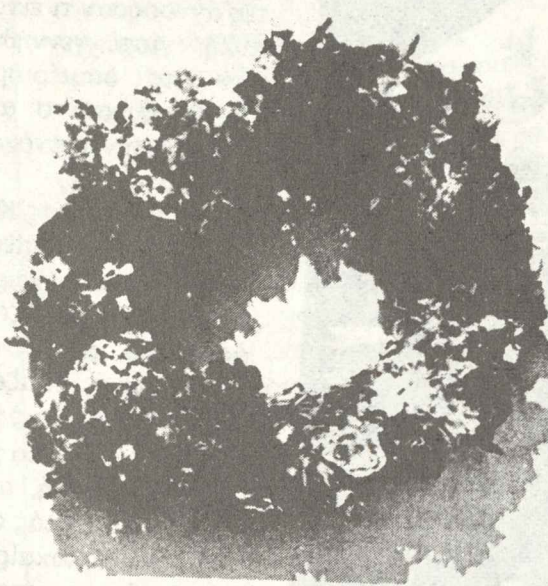
Αυτή είναι η ποιητική πλευρά για το μήνα Μάη. Παράλληλα όμως προβάλλει ένας άλλος κλάδος έντονα ρεαλιστικός και σε πολλά σημεία του απαισιόδοξος. Αυτού του δεύτερου κλάδου θα εξετάσουμε πιο κάτω μερικά από τα σπουδαιότερα χαρακτηριστικά. Σ' αυτόν βάθρο και αφετηρία του υποκείμενη διάφορες πανάρχαιες ιδέες και δοξασίες, που το πλωρό τους ανάστημα απλώνει τη σκιά της λαϊκής πρόληψης έως ακόμη και στη σημερινή μας εποχή.

Κεντρική και θεμελιακή δοξασία είναι ότι ο μήνας Μάης, περισσότερο από δυο χιλιάδες χρόνια, θεωρείται σαν μήνας πλαισιωμένος από δαιμονικές επιρροές και βασικά γρουσουζιές. Σύμφωνα με νεότερες αντιλήψεις, είναι ο μήνας, σ' ολόκληρη τη διάρκεια του οποίου διαρκώς καιροφυλακτεί μια προσκαποποιημένη «Κακή Ψάρα», φοβερή και τρομερή, που μπορεί ν' ανατρέψει μονομάς ολόκληρον «τον όλβον», που με μακροχρόνιες προσπάθειες και με πολύ ιδρώτα και αγωνία κατορθώσαμε να δημιουργήσουμε. Τέτοια προβάλλει η φοβερή «Ψάρα του Μάη» ή η «Κακή Ψάρα του Μάη», όπως αλλιώς ονομάζεται. Μια συχνή και φοβερή κατάρα, που ακούγεται ακόμη και σήμερα σε διάφορα ελληνικά μέρη, είναι η εξής, που λέγεται σε στιγμή μεγάλης ψυχικής αγανάκτησης: «Μπά, που να σ' εύρει η Κακή Ψάρα του Μάη!» ή αλλιώς: «Η Ψάρα του Μάη να σ' ακολουθεί όπου κι αν πάς!»

Στις τελευταίες μέρες του Μάη ανήκει και μια μέρα, που στάθηκε η χειρότερη απ' όλες υπήρξαν

κατά καιρούς κακές και ανάποδες για το έθνος μας. Πρόκειται για την αλημονήτη 29η Μαΐου του 1453, τη μέρα που οι Τούρκοι πήραν την Κωνσταντινούπολη. Ήταν μέρα της εβδομάδας Τρίτη εκείνη η 29η Μαΐου, και από τότε ενισχύθη ακόμη περισσότερο η λαϊκή δοξασία, ότι η Τρίτη είναι μέρα αποφράδα, μέρα σπριαδική, που πρέπει να την αποφεύγει κανείς όσο μπορεί. Ποτέ του να μην επιχειρεί, τέτοια μέρα, ν' αρχίζει οποιοδήποτε σοβαρό και σπουδαίο έργο του, γιατί η Τρίτη κρύβει μέσα της μια ώρα κακή, γεμάτη βάσανα, συμφορές και δάκρυα.

Όμως, εκτός από το τέλος του, ο Μάης και την

πρώτη του μέρα, την πολυτραγουδημένη Πρωτομαγιά, την έχει σα μέρα εξαιρετικά επικίνδυνη. Τούτο προέρχεται από τη λαϊκή δοξασία, σύμφωνα με την οποία η Πρωτομαγιά θεωρείται μέρα δυσκολία και σημάδια. Ολόκληρη την προηγούμενη νύχτα, προτού να σκάσει ο αυγερινός και να προβάλλει η ροδόκλυτος Ηώς, οι οικονομική, η κοινωνική και η υγιεινή κατάσταση όλων μας, σύμφωνα με τις λαϊκές αυτές προλήψεις, λογής απορροδύονται και μεγάλοι διατρέχει κινδύνους. Όλη η θάυμαστή εκείνη νύχτα κλείνει μέσα της ολόκληρο το περιεχόμενο, που εκφράζει ο πασίγνωστος στίχος του Σολωμού:

Νύχτα γιομάτη θάματα, νύχτα σπαρμένη μάγια.

Πραγματικά, θάματα πολλά και ανέλπιστα, και μάγια πολλά και ακατανίκητα λέγονται ότι συμβαίνουν την νύχτα που ημερώνει η Πρωτομαγιά. Και πιστεύουν ότι συμβαίνουν αυτά στην κυριολεξία και όχι στην ποιητική μεταφορική ατμόσφαιρα που ο Σολωμός εννοούσε. Πρωταγωνιστές όλης αυτής της κρύστης καμψής στη ζωή των φιλήσυχων ανθρώπων είναι οι μάγισσες και οι μάγοι. Τη νύχτα εκείνη οι μάγισσες των ελληνικών χωριών, προσηνέστες από το βαθύ σκοτάδι, του μεσονυχτιού, πηγαίνουν κρυφά στα πιο σκοτεινά χωράφια, όπου εκείνες θα προτιμήσουν, και εκεί χορεύουν ολόγυμνες ανάμεσα στα ελπίδοφόρα στάχυα και διάφορες άλλες κάνουν έπειτα μαγικές πράξεις. Το αποτέλεσμα είναι ότι με τα μάγια τους αυτά πιστεύεται ότι αφαιρούν από το πλούσιο χωράφι ολόκληρη την ικμάδα της ευφορίας του και με τρέπο μαγικό τη μεταφέρουν σ' όποιο θα θελήσουν εκείνες χωράφι. Έτσι, άλλα χωράφια, που δεν προξενούσαν πριν αξιολόγη εντόπιση, παρουσιάζουν ξαφνικά θάυμαστο καρπό και με σωρούς γεμίζουν το αλώνι τους σιτάρι. Και άλλα χωράφια, που έως την Πρωτομαγιά έδειχναν πλούσια και σπουδαία, γιομάτα γόνιμες ελπίδες, αρχίζουν απότομα να φθίνουν και να μαρμαρίζουν. Οργάματα, σπαρσίματα, κόποι, όνειρα του φθινοπώρου και ελπίδες του Μαρτίου, όλα τους πηγαίνουν χαμένα, σαν «σκιάς όναρ». Όλος ο μόχθος τώσαν μηνών γίνεται παιγνίδι στη διάθεση της μάγισσας τη νύχτα τούτης της Πρωτομαγιάς.

Σύμφωνα με τις λαϊκές αυτές προλήψεις, το ίδιο και χειρότερο συμβαίνει και με ολόκληρη την ευτυχία των σπιτιών. Υπάρχει π.χ. ένα σπίτι, που, κλείνει κυριολεκτικά μέσα του την ευτυχία. Η μαγεία λάμπει στα πρόσωπα όλων των μελών της οικογένειας, και οι δουλειές έχουν όλες επιτυχία, από την ταπεινή κλώσσα που βάνει η νοικοκυρά του

σπιτιού έως την οποιαδήποτε επιχείρηση του ταξιδεμένου νοικοκύρη. Τα οικοδοίτα ζώα του σπιτιού πληθαίνουν, τα χωράφια χαρίζουν ακατάπαυστα πλούσιες σοδείες, οι ξενιτευμένοι του σπιτιού γεμίζουν με χρυσάφι τα ποτηριά τους. Και όμως να, που, μια απέγχαρη νύχτα του Μαγίου, έρχεται κρυφά κάποια μάγισσα και, σαν ανθρωπινό φίλο, σέρνεται αθόρυβα και ξυπνάει στο κατώφλι τότε χαμηλά και, δίχως άλλη ψυχή να το νιώσει, δίχως άλλος κανείς να είναι αυτότης στην τραγωδία, κάτι κάνει εκεί η μάγισσα και έπειτα χάνεται μέσα στο σκοτάδι. Τι ήταν αυτό που έκανε; Απλά ψιθύρισε κάποιους ακατάληπτους μαγικούς λόγους και την ίδια στιγμή έκοψε ένα μικρό, σαν μύτη βελόνας ξυλάκι από το κατώφλι του ευτυχισμένου σπιτιού. Όπου θα το πάει η μάγισσα στο ξυλάκι εκείνο, ακολουθεί ξωπίσω και όλη η ευτυχία του σπιτιού, όλος «ο μέγας όλβος», όπως χαρακτηρίστικα τον αποκαλεί μέσα στις Πυθιακές Ωδές του ο Πίνδαρος, το καμάρι της αρχαίας Θήβας. Όσο για το άλλο σπίτι, το έως τώρα ευτυχισμένο, συμφορές και δάκρυα θα είναι στο εξής ο σίγουρος θερισμός του μέλλοντος. Όλα, μικρά και μεγάλα του σπιτιού τούτου, θ' αρχίσουν να πηγαίνουν κατά γρημεύ. Έτσι ακριβώς, όπως το λέει και η γνωστή εκκλησιαστική φράση της νεκρώσεως ακολουθίας: «Μια ροπή και ταύτα πάντα θάνατος διαδέχεται».

Αν λαογραφικά συγκρίνουμε τα ελληνικά έθιμα της Πρωτομαγιάς και ολόκληρου του Μάη με τα αντίστοιχα γειτονικών μας λαών, θα διαπιστώσουμε ότι παρόμοια έθιμα έχουν και εκείνοι, στην ελληνική όμως περίπτωση προβάλλει μια αξιοσημείωτη ιδιορρυθμία. Πρόκειται για την ομοιότητα, που παρουσιάζουν η γενική «του Μαγίου» και η λέξη «Πρωτομαγιά» με τις λέξεις «μάγια» και «μάγισσα». Η μεγάλη τούτη αλλαγή φαινομένων ομοιότητα, που κάνει τις άσχετες λέξεις να φαίνονται μεταξύ τους σαν ομόρριζες και συνώνυμες, έχει προκαλέσει νέα ζωτικότητα στις αντίστοιχες δοξασίες και, συνεκδοχικά, εντονότερη συσχέτιση ανάμεσα στις μάγισσες και στα μάγια που γίνονται την Πρωτομαγιά και τις άλλες μέρες «του Μαγίου» ή «του Μαγιονμά», όπως τον έλεγαν οι Βυζαντινοί πρόγονοί μας.

Ποιός όμως είναι ο βαθύτερος λόγος όλης αυτής της σημάδιας και της επικίνδυνης αναμάλιας που παρατηρείται σ' ολόκληρο το μήνα Μάη; Ο λόγος αυτός είναι αρχαίος, και έχει κληροδοτηθεί στις λαϊκές δοξασίες πολλών ευρωπαϊκών λαών. Από τα χρόνια του ελληνιστικού πολιτισμού ο μήνας Μάης, μαζί με τα ανθεστήρια και τα λουλούδια, ανέβαζε πάνω στη γη και τους νεκρούς. Οι ψυχές των «κατοικημένων» γυρζαν ελεύθερες τότε, και τώρα πιστεύεται ότι γυρζουν ελεύθερες πάνω στη γη από τη νύχτα της Ανάστασης έως τη μέρα της Πεντηκοστής. Η ελευθερία όμως αυτή, ευχάριστη και λυτρωτική για τους νεκρούς, επιβάλλει αντίστοιχα άγρυπνη προσοχή και συνετή συμπεριφορά στους ζωντανούς. Κάθε μας ενέργεια και πράξη που μπορεί να βλάψει ή να προσβάλει ή και απλά να πυρνώσει τους νεκρούς, μπορεί παράλληλα να τους προκαλέσει την οργή. Και τότε δεν αποκλείεται η επεσόδωση εναντίον μας ένα σωρό απροσδόκητες συμφορές. Σύνθεση για τούτο χρειάζεται, περισσή μάλιστα σύνθεση, και μαζί επιφυλακτικότητα σ' ολόκληρο το μήνα Μάη. Είναι ο μήνας των νεκρών και, κατά συνέπεια, είναι ο μήνας αποχής των ζωντανών από κάθε μεγάλο και σπουδαίο και νέο έργο.

Και αφού το μεγαλύτερο και το σπουδαιότερο εγχείρημα στη ζωή του κάθε ανθρώπου είναι ο γάμος, για τον ειδικό τούτο λόγο δεν πρέπει με κανένα τρόπο και για κανένα λόγο να γίνονται γάμοι κατά τη διάρκεια ολόκληρου του Μάη. Αυτός είναι, σχετική με τους γάμους του Μάη, ο λόγος για τον οποίο και οι παλιοί απόφευγαν συστηματικά να κάνουν τότε γάμους, και οι σημερινοί την ίδια πιστεύουμε δοξασία. Γίνεται δηλ. τούτο από σεβασμό προς το μήνα των νεκρών και, παράλληλα, από λόγους φρόνιμης πρόνοιας, μήπως εξοργίσουν με γύρω μας τις ψυχές και εκδικητική επιστροφή πάνω στο άμοιρο κεφάλι μας τη μαγία της «Κακής Ψάρας του Μάη», που σαν άγρυπνη Ερινός, αδραστή καιροφυλακτεί γύρω μας.

Κ. Ρωμαίος
«Κοντά στις ρίζες» Αθήνα 1959

Η ΛΕΥΚΑ

Πλούσια, ασμένια είναι τα φύλλα της και στο κορμί και στα κλωνάρια ζώες, βροχιόλια της φορεί ασμύδεται μαργαριτάρια...

Το αγέρι που φυσά των φύλλων της το ελαφρό το θρόνισμα κάνει, που λες, αντί για φύλλα, μεταξόφαντο φορεί φουστάνι.

Για να μας χωρέτα στο διάβα μας δίωρη μουσική της έχει κατακόρφα ένα σπινό, και στη ρίζα της νερό που τρέχει.

Ο ίσκιος της, μεσημεριώτικος, στα πόδια μας ολόγυρα, ίδια σαν εκκλησιας βυζαντινής χιλιόμορφα στρώνει ψηφίδα.

Περήφρα, δε βλέπει γύρω της κι ούτε στη γη θέλει να σκίψει κι οι κλώνος της, σα χέρια που προσεύχονται μας δείχνουνε τα ύψη.

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Είναι το δασοπονικό δέντρο του μέλλοντος. Βρίσκεται τα τελευταία χρόνια στο προσκήνιο της διεθνούς επικαιρότητας, καθώς χαρακτηρίζεται σαν πανάκεια, η πρώτη δηλαδή ύλη, που ελπίζεται να σώσει τον κόσμο από το μεγάλο κίνδυνο της ξυλινότητας, όπως το επεσημάνανε οι σοφοί του Παγκοσμίου Δασικού Συνεδρίου στη Μαδρίτη το 1966. Ενεργώντας χώρες έστειλαν 3.000 αντιπροσώπους ηγετικά στελέχη της Δασικής ειδικότητας (καθηγητές Πανεπιστημίου, διευθυντές Δασ. Ινστιτούτων και Δασικών Υπηρεσιών κλπ.) στην ισπανική πρωτεύουσα, όπου διαπιστώθηκε ότι η δασική παραγωγή δεν μπορεί να παρακολουθήσει πια, την κατακόρυφη που προχωρεί με τεράστια άλματα. Για την αντιμετώπιση της αναζητείται σα βασική λύση η ενέργεια ενεργάτων αναδασώσεων με ταχυσυπόζα δέντρα, που ανάμεσα τους την πρώτη θέση έχει η λεύκα. Στην Ιταλία, που την καλλιεργούν εντατικά, έχει ξεπεράσει σε αποδοτικότητα όλες τις άλλες αγροτικές καλλιέργειες, μέχρι κηπουρικών και δασοκομικών φυτών. Γι' αυτό την ονόμασαν «πρώτον χρυσό».

Στη χώρα μας η λευκοκαλλιέργεια είναι τα πρώτα δειλά δοκιμαστικά της βήματα προετοιμασίας, για να δραστηριοποιηθεί —με προβάδισμα πάντοτε τη βόρεια Ελλάδα— τα τελευταία χρόνια. Για να επισημανθεί η αξία της, αναφέρουμε αυτό το χαρακτηριστικό.

Το ποσό των ξυλείας που αποδίδουν τ' άλλα γνωστά μας δένδρα (ο έλατος, ο πεύκος, ο οξιάς, η δρυς, το κυπαρίσσι κλπ.) σε 60 - 80 χρόνια, η λεύκα το παράγει μονάχα σε 15.

Ακριβώς λευκοφύτες έγιναν στη Βόρεια Ελλάδα, σε αναχώματα και όχτους ποταμών. Στο Δέλτα Νέστου —στην περιοχή δηλαδή των εκβολών του— νότια της Σάνθης και ανατολικά της Καβάλας (το περιήλιο Κοττά - Ορμάν — Μέγα Δάσος) απαντούσε ο ελληνικός παράδεισος των υδροχαρών, μ' επικρατούντα δέντρα τις λεύκες, τις πεδινές δρυς και τα φράζα, σ' έκτη κάπου 100.000 στρέμματα. Ο παράδεισος αυτός σφραγίστηκε άδικα και δεν αποτέλεσε σήμερα παρά μια μικρή έκταση γύρω στα 15%.

Ύστερα από τις σύντομες αυτές πληροφορίες για την παραγωγική αξία της εξεχουσας αυτής μορφής του δασικού φυτικού βασίλειου, αξίζει να παρουσιάσουμε την ενδιαφέρουσα ιστορία της, όπως την φιλοτέχνησαν οι αρχαίοι μύθοι κι η ενωτική ελληνική παράδοση.

Τρία είναι τα κυριότερα είδη της γένους λεύκας.

1. Η μαύρη λεύκα (Populus nigra, v. pyramidalis).

Ο Φαέθωνας, γιούτος του Απόλλωνα, για ν' αποδείξει τη θεία καταγωγή του, που την αμφισβητούσαν πολλοί, ζήτησε από τον πατέρα του να του αφήσει να οδηγήσει αυτός μια μέρα το άρμα του Ηλίου στο στερέωμα.

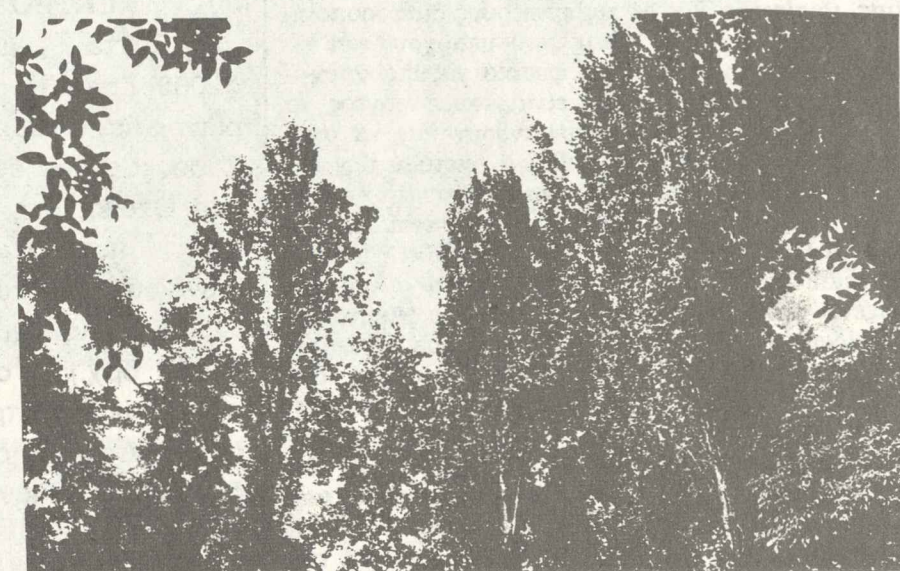
Η ΛΕΥΚΑ

ΣΕΡΑΦΕΙΜ Κ. ΤΣΙΤΣΑΣ

Όπου το βρέχει η ρεματιά και το λυγεί τ' αγέρι... Δεν λείπει ποτέ αυτή η μαύρη λεύκα (το καβάνι) από τα ρυάκια, τους νερόμυλους, τις λογιές και τους όχτους των ποταμών.

2. Η λευκή λεύκα

Η λευκή λεύκα σχηματίζει ωραία ψηλά δέντρα με πλατεία και πολυκλωνη φυλλοσύντη, σαν το πλατάνι. Τα φύλλα της στο κάτω μέρος έχουν χνουδι κατάστρω, σαν πούδραρισμένα, και γι' αυτό πήρε τόνομα λευκή (Ρ. alba). Μοιάζουν με τα φύλλα του αναρχώμενου κισσού. Ο Όμηρος την ονομάζει αχερωίδα. Ο

λάβει τον όλεθρο, έρριξε τον κεραυνό του και σκότωσε τον απελασμένο νεαρό, που έπεσε νεκρός στον Ιριδανό ποταμό. Εκεί έτρεξαν και τον έθαψαν με θρήνους και οδυρμούς απαρηγόρητες οι αδελφές του Ηλιάδες. Ο Δίας τις λυπήθηκε τότε και τις μεταμόρφωσε σε μαύρες λεύκες (καβάνια) και τα δάκρυά τους σε ήλεκτρο (κεχρμπάρι).

Ο Ιριδανός ποταμός, όπως παραδέχονται πολλοί — Στράβων τον θεωρεί φανταστικό «ουδανό της γης όντα» — είναι ο ποταμός Πάδου της Ιταλίας, που οι όχθες του είναι κατάφυτες από μαύρες λεύκες, χημάρες για την κυτταρίνη τους στη βιομηχανία του χάρτου.

Ο αλληγορικός μύθος των μεταμορφωμένων Ηλιάδων συμβολίζει, φαίνεται, κάποια μακρινή ανάμνηση μεγάλης και πολυήρονης θρησκείας σε πανάρχαια εποχή, που τη διαδέχθηκε περιόδωση με βροχές άβυσσος και βλαστήση έντονη, αυτή που εκπροσωπείται με το τούτο δέντρο και τα ταχυσυπόζα δένδρα, τη μαύρη λεύκα, την Αίγλη των αρχαίων Ελλήνων, που την καλλιεργούν οδοντοδοντοί, στους υδροχαρούς, στους όχτους των ρεματιών. Συντομολογία αυτή που εκπροσωπείται με το τούτο δέντρο και τα ταχυσυπόζα δένδρα, τη μαύρη λεύκα, την Αίγλη των αρχαίων Ελλήνων, που την καλλιεργούν οδοντοδοντοί, στους υδροχαρούς, στους όχτους των ρεματιών.

Η λεύκα αυτή αντιπροσωπεύεται στη χώρα μας με τη γνωστή ποικιλία της πυραμίδομορφης. Είναι η κοινή λεύκα, το καβάνι, με τα ολστρούνα φύλλα και την κανονική μορφή της, σαν τα κυπαρίσσια. Έτσι κι αυτής το κοινού της σχήμα έχει πέννημη την προέλευση, όπως και του κυπαρίσσιου.

Ολόγυ, σπαθιά, καμαρωτή —σαν τον έλατο και το κυπαρίσσι— δεν χαράχθηκε ποτέ να σκίψει και να ιδεαστούς που σέρονται στη ρίζα της. Έτσι την είδε κι ο ποιητής:

Περήφρα, δε βλέπει γύρω της κι ούτε στη γη θέλει να σκίψει, κι οι κλάδοι της, σα χέρια που προσεύχονται, μας δείχνουνε τα ύψη...

Στα δημοτικά τραγούδια το κορμί της λυγερής ονομάζεται κυπαρίσσιον. Παρομοιάζεται όμως και με την κορμοστασιά της πυραμίδομορφης λεύκας:

Για ιδέες κορμί ψηλό, λιγνό κι ολόρθο σαν τη λεύκα,

Παυσανίας επεξηγώντας αυτό το όνομα λέει πως απαντούσε κοντά στον Αχέρητα ποταμό της Τασμορίας απόπου την έφερε στην Ελλάδα ο Ηρακλής.

Ο ίδιος ο Παυσανίας αναφέρει ότι για τις θυσιές που γίνονταν στο περίημο δάσος της Ολυμπίας (Αλτίς), μονάχα ξύλα λεύκας χρησιμοποιούνταν: «Της δε λεύκης μόνος τοις ξύλοις εις του Διός τις θυσιάς και απ' ουδενός άλλου δέντρου των άλλων οι Ηλείοι χρήσθαι νομίζουσιν, κατ' άλλο μιν ουδέν προτιμώντες, εμφοί δοκεί την λεύκην, ότι δε Ηρακλής εκόμισεν αυτήν εις Έλλάδα εκ της Θεσπρωτίας χώρας. Και αυτός Ηρακλής εφείντο, ηνικά, τω Δί έθηκεν εν Ολυμπία, των ιερών τα μνησά επ' αλτίς καύσει ξύλων». Στην Αλτί της Ολυμπίας φησύναν, εκτός από τις λεύκες, πλατάνια, κυπαρίσσια και πεύκα.

Και σ' άλλα αρχαία ελληνικά άλλα απαντούμε τη λεύκα, όπως στο νησί των Φαίακων. Όπως αναφέρει ο Όμηρος στην Οδύσσεια υπήρχαν εκεί «Άγλαόν άλσος Διόνης, άρχι κελύβων αιγείρων, εν δε κρήνη νάει...». Άλλα άλσος από λεύκες ήταν στην Ιθάκη: «Επί κρήνην αφίκοντο τυκτίν καλλίρροον δδεν υδρέοντο ποτλάι, αμφοί δι' ασ' αιγείρων υδωτοροφών ήν άλσος, πάντοτε κυλό-τερες...» (Όμηρου Οδύσ. Β.210). Συστάδα από τέτοιες ασπρόλευκες συγκροτούν το Σεραϊκό πάρκο «Χύλια δέντρα».

3. Η Τρέμουσα Λεύκα (Ρ. tremula)

Φυτρώνει στα ορεινά μέρη, στη ζώνη του έλατου και της οξείας. Τα φύλλα της σφραγισμένα ακατάπαυστα «θροίζον» και στην υπόνοια ακόμα ορεινής σάρας —χάση στο λιλιπούτειο σχήμα του μίσχου των— και γι' αυτό πήρε τόνομα τρέμουσα.

Στο Μέτοσσο υπήρχε προπολεμικά ένα θαυμάσιο πάρκο από τέτοιες λεύκες. Το ανάλαφρο θρόνισμα των φύλλων της τραγουδεί κι ο ποιητής:

Τ' αγέρι που φυσά, των φύλλων της τόσο ανάλαφρο το θρόνισμα κάνει, που λες: αντί για φύλλα μεταξόφαντο φορεί φουστάνι...

Άγνωστη είναι αυτή η λεύκα, η τρέ-

μουσα, στη Στερεά και την Πελοπόννησο. Το νοτιότερο άκρο στην εξάπλωσή της είναι το δάσος Δαρφώνια στην Εύβοια.

Η λεύκα αυτή, σύμφωνα με την λαϊκή παράδοση, τρέμει, και θα τρέμει στον αιόνα τον αιόνα, επειδή είναι καταραμένη.

Όταν οι Εβραίοι ζήτησαν κατάλληλο ξύλο για το σταυρό του Χριστού, όλα τ' άλλα δέντρα αρνήθηκαν να δώσουν το ξύλο τους. Μόλις τάχθηκαν, έσπασαν στα χέρια τους. Κοιματιάζονταν. Μονάχα η λεύκα δέχθηκε (άλλες παραδόσεις αναφέρουν άλλα είδη δέντρων, όπως τη λουδοβία, την άρκευθο κλπ.) να παίζει το ρόλο του δασικού Ιούδα. Γι' αυτό την καταράστηκε ο Χριστός να τρέμει σαν τη μεγαλύτερη ένοχη.

Σ' αυτή τη λένοχα — την τρέμουσα — πρέπει να αναφέρεται μια ερωτική κρητική μαντινάδα:

Ως τρέμει το λευκοφύλλο, είναι δεν είν' αγέρι, τρέμει κι εμέ η καρδούλα μου μην κάνεις άλλο τάλφι.

Αλλά τη μεγάλη σύγχρονη ανάπτυξη και διάδοση πήρε τη Ευραμερικανική (ξενική) λεύκα. Τα Δασικά Ινστιτούτα κι οι πειραματικοί σταθμοί πέτυχαν με κατάλληλες διασταυρώσεις νέα υβρίδια και κλώνους της Ευρ. λεύκας που έχουν το προβάδισμα στην ευδοκίμηση, την ανάπτυξη και την παραγωγικότητα. Αυτά τα είδη λεύκας, όπως ο περιλήφμενος κλώνος «1-214», φυτεύονται τώρα στον τόπο μας.

Ο λαός μας πιστεύει πως η πυραμίδομορφη λεύκα τραβάει πολύ τους κεραυνούς. Αυτό έχει επιστημονική βάση, όπως αναφέρουμε στην ιστορία της Οξείας. Ύστερα πρέπει να σημειωθεί πως η αίγιερς λεύκη έχει πρόσθετη ευπάθεια στους κεραυνούς γιατί απαντά στους άδεντρους συνήθως κάμπους, κι αποτελεί με το ύψος του κορμού της και τη χροιοειδή μορφή της την κυριότερη απόφωση της γης για τις ηλεκτρικές εκκενώσεις, για την εκκίνηση των κεραυνών.

Πρώτη και μοναδική φορά που έπεσε κοντά μου κεραυνός, ήταν κατακείφαλα μιας τέτοιας λεύκας. Ήταν καλοκαιρινό απομεινέρο. Άξαφνα μούρισε ο ουρανός. Βαρέα, σκοτεινά σύννεφα κουβαλούσαν άγρια τα τουλούμα τους. Σε λίγο έξασε η μπόρα. Τόβαλα στα πόδια —μικρό παιδί— φευγάλα για το χωριό. Μια πανύψηλη μαύρη λεύκα υψωνόταν δίπλα στο ποταμικό αυλάκι. Δεν απείχε περισσότερο από πενήντα μέτρα, όταν άξαφνα έπεσε μπροστά μου κεραυνός. Αντάρασε δίπλα μου και φωνάωσε.

Όταν συνήρα από τη λασχάρια μου, είδα τη θάλασσα λεύκα σχηματίστη στα δύο. Όσο θα χρειάζονταν δυο πριονάδες να κάνουν σε ώρες και μέρες ολόκληρες, έγινε σ' ένα δευτερόλεπτο!

Μια τέτοια καταστροφή με κεραυνούς διηγείται κι ο ποιητής του Αστρατογέλανου:

Κι η λεύκα η μαυροτράχηλη με τ' ασμένιο φύλλο, το κυπαρίσσι τ' άφανο θωρεί σα μάγο σπιλό τον ουρανό μας να κρατά... Περνά ένα μαύρο σύννεφο, απάνωθ' του στέκει, αστράφτει, σκίζεται, βροντάει ξερά τ' αστροπέλα και στέχτη γίνεται με μωσ...

Το ξύλο της λεύκας είναι άσπρο, ελαφρό, κι ευκολοδουλεύτο.

Η χρήση του ποικίλη: Επιπλαστική, ναυπηγική, ξυλογλυπτική, κηροποιία, χαρτοποιία, κατασκευή σπέρων, οδοιπολυφώνων, ξυλοαρκών, κόντρα πλακέ κλπ. Άκόμα και ειδικά ξυλοαρκών παραίγει η λεύκα για την παρασκευή μεταρτίων...

Φαντασμαγορική είναι η ομορφιά των δέντρων της λεύκας, σε δεινροστομίες και σωστές, το φθινόπωρο, όταν αρχίζει το φυλλορόσημο. Η φυλλοσύντη της γεμίζει φλουριά. Κι' όπως αργοσαλεύουν, χρυσές σπίδες παιγνιόλυστο στο φως.

ΣΕΡΑΦΕΙΜ Κ. ΤΣΙΤΣΑΣ

Νικ. Καρατζένη:

ΟΙ ΝΟΜΑΔΕΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ ΤΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ

Βιβλιοπαρουσίαση από το Θωμά Γ. Καλοδήμο, φιλόλογο καθηγητή

Τελευταία κυκλοφόρησε ένα σπουδαίο βιβλίο, «Οι νομάδες κτηνοτρόφοι των Τζουμέρκων», του φιλόλογου καθηγητή Νίκου Καρατζένη, που αναφέρεται στη ζωή των νομάδων κτηνοτρόφων των Τζουμέρκων, που μέχρι πρόσφατα ανήκαν με τα κοπάδια τους τα περήφανα Τζουμέρκα και τα απάνεμα χειμαδιά της Ηπείρου και της Θεσσαλίας.

Διάβασα με πολύ ενδιαφέρον και αγάπη αυτό το βιβλίο, γιατί τυχαίνει να είμαι και εγώ ένας αστός σήμερα που κατοικεί στον κάμπο με τα «βαριά τα κάματα» και τα νερά βρασιμένα» και που μέχρι πρόσφατα αλώνιζε στα διάσελα, στα περσούσια και στις βουνοκορφές των Γουριώτικων Βουνών (της Όθρυς), όπου μέχρι τελευταία ξεκαλοκαίριζαν πολλές στάνες και πολλά τελεγκάτα Σαρακατσανών. Ξαναθυμήθηκα πάλι τον ταντάλιο αγώνα των ομοφύλων μου Σαρακατσανών αλλά και όλων των νομάδων κτηνοτρόφων, που αγωνίζονταν σκληρά με τα στοιχεία της φύσης και τους ανθρώπους που πάσχισαν να τους καταπιούν και να τους αφανίσουν και αυτοί σαν το μυθικό Άλκιον να ξαναβρίσκουν τις δυνάμεις τους και να συνεχίζουν την ατέρμονη νομαδική τους πορεία μέσα στους αιώνες και στις χιλιετίες. Τι τραγική ειρωνεία όμως! Ότι δεν μπορούσαν να επιτύχουν τα αδυσώπητα στοιχεία της φύσης και η καταδικαστική μανία των ανθρώπων, το πέτυχε σήμερα ο σύγχρονος τεχνικός μας πολιτισμός, που ισοπεδώνει έθνη, λαούς και διάφορες κοινωνικές ομάδες. Θέμα της τεχνολογικής εποχής είναι και οι νομάδες κτηνοτρόφοι των ελληνικών χωριών που έπαψαν να ανεβαίνουν στα βουνά και να κατεβαίνουν

στους κάμπους με τα κοπάδια τους. Απομένει μόνο λίγοι, θλιβερά απομεινάρια κάποιων ένδοξων καιρών, για να προκαλούν το πάρονο των γεροσελιγκάδων που ξόμαχοι και ορφανοί από τα κοπάδια τους αναπολούν παλαιούς καλούς καιρούς και τα μάτια τους βουρκώνουν.

Η εργασία του Νίκου Καρατζένη είναι πολύ σπουδαία και πολύ χρήσιμη, γιατί σ' αυτή καταγράφεται η ζωή, η οργάνωση, τα ήθη, τα έθιμα, οι δοξασίες και οι αξίες μιας ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, των νομάδων κτηνοτρόφων, που τελεί σήμερα να εξαφανισθεί.

Η καταγραφή του Νίκου Καρατζένη αποτελεί ένα ντοκουμέντο της νομαδικής κτηνοτροφικής ζωής, γιατί μέσα στις πολλές σελίδες του πολύτιμου έργου του παρουσιάζεται ατόφια, γνήσια, αφησιώδης και ρεαλιστική η ζωή των νομάδων κτηνοτρόφων των Τζουμέρκων και γενικότερα των νομάδων κτηνοτρόφων των ελληνικών χωριών.

Διαβάζοντας τις ρεαλιστικές και πολλές φορές λυρικές σελίδες του βιβλίου του Νίκου Καρατζένη ξαναζήσα, έστω και για λίγο, σε καταπράσινα λιβάδια, σε γλεντερά διάσελα, σε τροφαντά περσούσια, σε κρουσταλλοπαγμένες βρύσες, σε ράθυμες νεροσυρμές, σε απόξερρες ανάβρες, σε βαθύσκια σταλίσια, σε καγκελοπλεγμένες στρόγγες και άκουσα το λάλημα της πέρικας, που συναγωνίζεται τη φλογέρα του τσοπάνου και την αρμονία των κουδουνιών και των κυτριών, και ξαναθυμήθηκα την τραχιά δωρική κουβέντα των νομάδων κτηνοτρόφων μας, που είναι κοινή και ενιαία, όπως κοινή και ενιαία είναι και η γλώσσα των ζωντανών τους. Το όνειρο όμως γρήγορα οβήθηκε, γιατί με ξύ-

πνησε από την ονειροπόλησή μου η σκληρή και άχαρη πραγματικότητα που με περιβάλλει και με αγχώνει καθημερινά.

Διαβάζοντας το σπουδαίο βιβλίο του Νίκου Καρατζένη διαπίστωσα ότι οι νομάδες κτηνοτρόφοι των Τζουμέρκων έχουν πολλά κοινά στοιχεία με τους Σαρακατσανούς, αφού και οι δύο είχαν ένα κοινό επάγγελμα, τη νομαδική κτηνοτροφία, και ξεκαλοκαίριζαν ή ξεχειμώνιζαν στα ίδια μέρη. Πέρα όμως από τις επιμέρους διαφοροποιήσεις που υπάρχουν και είναι φυσικό να υπάρχουν—δεν είναι τον παρόντος να επισημανθούν και να σχολιαστούν—μεταξύ των νομάδων των Τζουμέρκων και των Σαρακατσανών, αξίζει να επισημανθεί η βιωματικότητα και η αμεσότητα του βιβλίου του Νίκου Καρατζένη, που σε κάνει να επαναβιώσεις μια ζωή που καθημερινά φεύγει και χάνεται και γυρισμό δεν έχει και γι' αυτό πολλές φορές θα βουρκώσουν τα μάτια και θα συγκλονισθεί η ψυχή όποιον έχει τη χαρά και την ευτυχία να ξεφυλλίζει και να απολαύσει το βιβλίο του Νίκου Καρατζένη, που γράφτηκε με τη φλόγα της ψυχής του και με τον καϊμύ της καρδιάς του για μια ζωή που έζησε στα τρυφερά του χρόνια και τώρα την ξαναζεί μέσα στις ατέρμονες ονειροπολήσεις του, που γίνεται όλο και πιο έμμελες και παραταμένες μέσα στο σύγχρονο άδειο, υλιστικό, αμοραλιστικό και απάνθρωπο κόσμο μας. Για τις επερχόμενες γενιές η ατόφια καταγραφή του Νίκου Καρατζένη, θα αποτελεί ένα κοινωνικό ή εθνολογικό ή λαογραφικό ντοκουμέντο, για μας όμως που ζήσαμε τη νομαδική ζωή, είτε είμαστε χωρικοί νομάδες, είτε Βλάχοι, είτε Σαρακατσανοί που μας συνδέει ο ομφάλιος λώρος της νομαδικής κτηνοτροφικής ζωής, θα αποτελεί τη δροσερή πηγή από την οποία θα δροσιζόμαστε, όταν μας δέρνουν τα προβλήματα, οι έγνοιες και οι σκέψεις της σημερινής καταναλωτικής κοινωνίας μας. Ακριβώς γι' αυτό δεν πρέπει να λείψει το βιβλίο αυτό από κανέναν νομάδα κτηνοτρόφο και προπαντός από κανέναν λόγιο άνθρωπο που έζησε τη ζωή του βουνού και της στάνης ή την έζησαν οι πρόγονοί του. Αυτό αποτελεί καθήκον όλων μας και έμπρακτη αναγνώριση του πολύτιμου και σπουδαίου έργου του συγγραφέα Νίκου Καρατζένη. Δ/ση συγγραφέα: Φιλ-δα Πρέβεζας τηλ. 0683-23346

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Θωμάς Γ. Καλοδήμος
Φιλόλογος Καθηγητής

ΛΑΔΙ
ΣΤΟ
ΛΥΧΝΑΡΙ

Οι πρόσφατοι κρίκοι της αλυσίδας αγάπης και τα καινούργια φτερά για τον Σύνδεσμός μας και την εφημερίδα μας είναι:

ΓΙΑ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

— Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Βασίλειος Ζαρόγκας που διαμένει στη Θεσ/κη στη μνήμη του πατέρα του Κων/νου Ζαρόγκα.

— Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας γιατρός κ. Νίκος Δογορίτης που διαμένει στα Γιάννενα.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «Κ.Ν.»

— Δέκα πέντε χιλιάδες (15.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Βασίλειος Στούμπης που διαμένει στην Αθήνα.

— Έξι χιλιάδες (6.000 δρχ.) οι συγχωριανές μας κ.κ. Αδελφές Μπισοδάκη που διαμένουν στην Αθήνα.

— Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Αλέκος Ζώγκος που διαμένει στην Περαιά Τυρνάβου.

— Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Γεώργιος Αναστασίου που διαμένει στη Λάρισα.

— Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Γεώργιος Καλαμπάκος που διαμέ-

νει στην Παραμυθιά.

— Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Απόστολος Ζαρίμπας που διαμένει στα Γιάννενα.

— Δύο χιλιάδες (2.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας γιατρός κ. Νίκος Δογορίτης που διαμένει στα Γιάννενα.

— Δύο χιλιάδες (2.000) δρχ. ο συγχωριανός μας κ. Ναπολέων Ζάγκλης που διαμένει στην Αθήνα.

— Δύο χιλιάδες (2.000) ο συγχωριανός μας κ. Δημήτριος Θεοχάρης που διαμένει στα Γιάννενα.

— Χίλιες πεντακόσιες (1.500 δρχ.) ο εξαιρετος θεολόγος κ. Κων/νος Σαββίδης που διαμένει στην Καλαμάτα.

— Χίλιες (1.000 δρχ.) ο συγχωριανός μας κ. Ηλίας Απ. Γκατζόγιας που διαμένει στο Συκούριο Λαρίσης.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ
Για την αναστήλωση του Πολιτιστικού και Θρησκευτικού μνημείου της Αγ. Τριάδας Καλαρυτιών:

— Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) οι συγχωριανές μας κ.κ. Αδελφές Μπισοδάκη που διαμένουν στην Αθήνα.

Τα «Κ.Ν.» και ο Σύνδεσμος ευχαριστούν θερμά όλους.

Ενισχύσατε
την αποπεράτωση
του ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ μας
ΚΕΝΤΡΟΥ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

Οικογένεια
αρχιτελείγκα
Σπύρου Φασούλα
(Καλαρύτες 1930)

Πίσω όρθιοι, από αριστερά: Πέτρος Σπ. Φασούλας, Βασίλειος Βασ. Φασούλα (σύζ. Γρηγ. Μπίζου), Ηλίας Βασ. Φασούλας, Θεοδώρα Λάλα κόρη Ιωάν. Φασούλα (με το σταυρουδάκι), Αντώνης Σπ. Φασούλας. Στη Μέση καθιστοί από αριστερά: Βασίλειος Γεωργ. Φασούλας (ο ηλικιωμένος) κρατά στην αγκαλιά του τον μικρό Λάμπρο Σπ. Φασούλα, Παρασκευή σύζ. Βασ. Γ. Φασούλα (το γένος Τσόλα) κρατά στην αγκαλιά της τον Σωτήρη Μπακαγιάννη (Τσαλέκη), Άννα Μπακαγιάννη (Τσαλέκη) κρατά στην αγκαλιά της τη μικρή Σπυριδούλα Ευαγγ. Μπακαγιάννη, Βασίλειος Φασούλα (το γένος Ζαρίμπα) μπροστά της ο μικρός Αθανάσιος Σπ. Φασούλας, Σπύρος Φασούλας (ο αρχιτελείγκας) κρατά στην αγκαλιά του την κόρη του Ακατερίνη Σπ. Φασούλα (σύζ. Κ. Μπαζάκη).

(Φωτογραφικό αρχείο: Νικ. Μπαζάκη)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΓΑΜΟΙ:

— Τις 27 Απριλίου 1992 στον Άγιο Δημήτριο Φιλιατών η χαριτόβρυτη συμπατριώτισσά μας εκπαιδευτικός Μαίρη Θ. Μέλλιου ετέλεσε το γάμο της με τον εκλεκτό της καρδιάς της μηχανικό Δημήτριο Λέντζαρη. Το μυστήριο ετέλεσαν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Παραμυθίας, Φιλιατών και Γερομερίου κ.κ. ΤΙΤΟΣ συμπαραστατούμενος από τους αιδεσιμώτατους ιερείς του ναού.

Το βράδυ ακολούθησε δεξίωση και αξέχαστο γλέντι επιτακτών συγγενών και φίλων των νεονύμφων στο ξενοδοχείο «ΑΣΤΟΡΙΑ» της Ηγουμενίτσας μέχρι το πρωί. Ευχόμεθα στο νεαρό ζευγάρι ευτυχία, χαρά και απογόνους.

ΘΑΝΑΤΟΙ:

— Στις 27.5.92 αιφνίδια άφησε τα εκόσμια ο μπάρμπα ΝΙΚΟΣ ΚΑΤΣΙΚΗΣ σε ηλικίας 87 ετών. Οι Καλαρυτιώτες έχασαν έναν πρσο, συνετό και εγκρατή γέροντα του οποίου η διακριτικότητα, η εργατικότητα και η αγάπη για την γενέτειρά ήταν παραδειγματικές. Έφυγε με την ικανοποίηση που προσδοκά στο τέλος της ζωής του κάθε γονιός, την αναγνώριση και την ανατροφή μιας υποδειγματικής και πετυχημένης οικογένειας. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Περιβλέπτου απ' όπου θ' αναντηύει τα περήφανα βουνά μας.

— Στις 21.5.92 στην Ανατολή Ιωαννινών ακόμη μία σεβάσμια Καλαρυτιώτισσα η ΜΑΡΙΑ ΚΑΙΠΑΛΗ έφυγε για πάντα από κοντά μας. Μορφή επιβλητική, κυρία αξιοπρεπής, ψυχή ευγενική, άφησε πίσω της στα 97 χρόνια ζωής της πράξεις κάλωσης, λόγια αγάπης και μια οικογένεια που την λάτρευε. Ας είναι αιωνία η μνήμη της.

Στα μέσα Μαΐου χάθηκε ο σεβάσμιος Καλαρυτιώτης ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΙΣΔΑΚΗΣ. Άνθρωπος εργατικός, τίμιος, ειλικρινής, αγαπήθηκε απ' τους ανθρώπους που είχαν την τύχη να τον συναναστραφούν.

Στις οικογένειες όλων εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια.

Καλαρυτιώτες ξωμάχοι
Φιλική παρέα Καλαρυτιωτών
λίγο πριν τον πόλεμο του 1940.

Από αριστερά: Ηλίας Απ. Γκατζόγιας, Γεώργιος Χρ. Κουταρέλας, Μιλτιάδης Δ. Τσιμπής, Πέτρος Σπ. Γκούμας, Αλέκος Αθ. Μπακαγιάννης, Αλέκος Απ. Μπαργιάννης, Σπύρος Θεοδ. Μπαρμπούτης.

(Φωτογραφικό αρχείο: Ηλία Γκατζόγια)

Παρακαλούμε τους συγχωριανούς μας που διαθέτουν παλιές φωτογραφίες και επιθυμούν να δημοσιευθούν στην εφημερίδα μας να επικοινωνήσουν με τον κ. Θεόδ. Μπαργιάννη στο τηλ. (0651) 25.561

Με την ευκαιρία της μηχανογράφησης των διευθύνσεων αποστολής των «Κ.Ν.» παρακαλούμε τους συγχωριανούς μας και τους φίλους μας που άλλαξαν διεύθυνση, να μας τηλεφωνήσουν (0651-25.561) ή να μας γράψουν την σωστή διεύθυνσή τους.

«ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ»

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

— * —
εκδότης: ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ «Η ΠΙΝΔΟΣ»

ΛΑΜΠΟΠΙΤΙΑΛΗ 3 * ΤΗΛ. 37.440 * ΓΙΑΝΝΙΝΑ

— * —

Συντάσσεται από επιτροπή

Πηροφίλης - Επιμέλεια Εκδόσεων - Συνδρομές - Εμφάνιση:

κ. Θεόδωρος Μπαργιάννης

Τέγμα Στρ. Παπάγου - ΙΩΑΝΝΙΝΑ 454 45

τηλ. (0651) 25.561

— * —

Τα έξοδα εκτύπωσης και διακίνησης της εφημερίδας, καλύπτονται από τις προαιρετικές εισφορές μελών και φίλων μας.

— * —

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ - Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

28 Οκτωβρίου 41 * ΤΗΛ. 20.544 * ΓΙΑΝΝΙΝΑ

ΜΕ ΑΠΕΡΑΝΤΗ ΑΓΑΠΗ

Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

Για τη γιορτή της μητέρας, τα «Κ.Ν.» δημοσιεύουν κι ένα παλιό ποίημα, ίσως παλαιομοδίτικο του Ζαν Ρισπέν, σε μετάφραση Αγγέλου Βλάχου, που αφιερώνουν σ' όλες τις μητέρες, ιδιαίτερα στην ηρωίδα ξωμάχο μητέρα.

Ένα παιδί μοναχοπαιδί αγόρι
αγάπησε μιας μάγισσας την υόρη
Δεν αγαπάς εγώ τον γέει παιδιά.
Μ' αν δέξεις να σου δώσω το ριγί μου
Της μάνας σου να γέρεις την καρδιά
να ρίξω να την γάει το σινιγί μου.

Τρέχει ο νιος τη μάνα του σιουτάνει
και την καρδιά τραβά και βερβάνει
και τρέχει να την πιάει* μα σιουτάνει
και πέρνει ο νιος νατάχαμα με δαύτη.

Κυγιάει ο γιος και η καρδιά υγιάει
και την αινούει να υγιάει και να μιάει
μιάει η μάνα στο παιδί και γέει
- Εχτύπησες αγόρι μου;... Και υγιάει!

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΔΡΟΜΟΣ:

➤ Αυτές τις ημέρες πραγματοποιείται η τσιμεντόστρωση τμημάτων της οδού Κηπίνα - Καλαρρύτες (Ζήτα κάτω από το μοναστήρι, ανηφόρα πάνω από σπίτι Μπεσίρη κ.ά.).

➤ Σύμφωνα με τις διαβεβαιώσεις του Δ/τού Τάγματος Μηχανικού και της Δ/σης Τεχν. Υπηρ Νομ. Ιωαννίνων, κλιμάκιά τους θα φροντίσουν για την ενίσχυση της γέφυρας ΦΛΑΜΠΟ. Η ολοκλήρωση των εργασιών θα εξαρτηθεί από τα τυχόν προβλήματα που θ' ανακύψουν. Ο χρόνος αποπεράτωσης των εργασιών θα κυμανθεί από 5 έως 15 μέρες.

➤ Αφού γίνει η ενίσχυση της γέφυρας, κατόπιν θ' αρχίσουν οι εργασίες βελτίωσης του οδοστρώματος από γεφύρι μέχρι το χωριό (διαπλάτυνση, κατασκευή τεχν. έργων, τοποθέτηση μεταλλικών στηθών στα προβλεπόμενα σημεία).

ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ:

➤ Η κατασκευή έργων βελτίωσης βοσκοτόπων (οικήματα πομένων - στέγαστρα ζώων) στις στάνες θ' αρχίσει μετά την αποπεράτωση της γέφυρας και ανάδοχος των έργων είναι ο ίδιος και της διαπλάτυνσης του δρόμου.

➤ Αυτές τις ημέρες αρχίζει η διάνοιξη του δρόμου Παναγία - Λιβάδι του οποίου ανάδοχοι είναι οι συγχωριανοί μας Αφοί Ζέρβα.

➤ Η αερολίπανση βοσκοτόπων Καλαρρυτών με 76 τόννους λιπασμάτων περατώθηκε προ ολίγων ημερών.

➤ Έχει γίνει ο καθαρισμός των δρόμων προς τους βοσκοτόπους μας έτσι η διακίνηση των ξωμάχων μας γίνεται ομαλά.

ΥΔΡΕΥΣΗ:

➤ Τον Ιούνιο αρχίζει η κατασκευή υδατοδεξαμενής χωρητικότητας 300 m³ που θα εξασφαλίσει την υδροδότηση του χωριού με πόσιμο νερό.

➤ Κλιμάκιο της ΤΥΔΚ Ιωαννίνων θα συντάξει νέα μελέτη για το σημείο κάτω απ' τον Αγ. Αθανάσιο όπου έγινε εκτεταμένη καθίζηση.

ΦΟΡΕΑΣ:

➤ Στις 19 Μαΐου συνήλθαν αρμόδιοι του φορέα και εξέτασαν την πορεία πραγματοποίησης της αναπτυξιακής Εταιρείας Καλαρρυτών.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΓΕΦΥΡΙ:

➤ Αρχισαν οι εργασίες αναστήλξης του παραδοσιακού γεφυριού του Καλαρρυτινού ποταμού που είχε υποστεί σοβαρότατες ζημιές από θεομηνίες το 1991 με κίνδυνο ολοκληρωτικής καταστροφής.

* Πηγή των Κοινοτικών Νέων είναι ο Πρόεδρος της Κοινότητας.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Συνέχεια στη 10η σελίδα

υποπτεύεται αυτή τη φύση, την αγνοεί κι αν τύχει και την γνωρίσει την καταστρέφει, π.χ. καίει τα δάση, ρυπαίνει το περιβάλλον, γενικά αφανίζει το σύνολο των συνθηκών στις οποίες ζει και αναπτύσσεται αγνά ένας ποικιλώνυμος όμορφος κόσμος!

Σίγουρα ο άνθρωπος του καιρού μας κατέχεται από μια μανία καταστροφής ή καλύτερα αυτοκαταστροφής, γιατί καταστρέφοντας τη φύση καταστρέφει τον εαυτό του. Η ανησυχία των ελαχίστων σκεπτομένων ανθρώπων, που κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου, δεν είναι προσωπική ευαισθησία, αλλά έκφραση οδύνης αγρύπνων πνευματικών ανθρώπων που διψούν να σταματήσει το κακό. Τα περιστατικά, τα φαινόμενα είναι πολλά και επικίνδυνα π.χ. το όζον, οι τροφές με ορμόνες και φυτοφάρμακα, τα σκουπίδια, τα καυσαέρια κ.α.

Και έρχεται, φυσικά και

αβίαστα, το ερώτημα: Υπάρχει τόσο πλήθος ανθρώπων γύρω μας που είναι ανίκανοι να καταλάβουν, να νιώσουν την αλήθεια ότι η καταστροφή της φύσης είναι η καταστροφή όλων μας; Την απάντηση ας την δώσει ο καθένας σας.

Η ψύχραιμη και υπεύθυνη όραση

Στραγαλινός

Πόσοι τυχεροί Καλαρρυτίτες και φέτος θα χαρούν το κελήδημά του στη δροσιά των πλατανίων της Γκούρας, του Κέλη, της Τζάμινας, της Μπάλτας, της Τσόρας, του Γκόντρου;

των πραγμάτων μας επιβάλλει να επιστρέψουμε στη φύση (στον εαυτό μας), όχι για να την αφανίσουμε, ίσως με πρόσκαιρο υλικό κέρδος, αλλά για να ζήσουμε δημιουργικά, χαρούμενα και ευτυχημένα. Αυτό προϋποθέτει πίστη στο Θεό, στον εαυτό μας, τις διαχρονικές αξίες, ψυχική και πνευματική καλλιέργεια με μια λέξη αγάπη.

Χορτάσαμε τα ηχηρά λόγια.

Ο καθένας ας κάνει στην περιοχή του το χρέος του. Η απουσία θα μας κοστίσει ακριβώς τόσο σε μας, όσο και στα παιδιά μας, γιατί η ζωή στην γνήσια, την ανόθευτη φύση είναι δώρο Θεού, χαρά Θεού, ευτυχία. Φύση και ζωή είναι παράλληλες δυνάμεις που συμπορεύονται και εξασφαλίζουν στον άνθρωπο σωματική και ψυχική υγεία, ψυχική άνεση, δημιουργία και χαρά. Προστατεύοντας τη φύση, προστατεύουμε τον εαυτό μας, τα παιδιά μας, την επιβίωσή μας.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ